

3 NYE EVALUERINGER

Knap 20 års udviklingssamarbejde med Benin, Ghana og Mozambique har været under lup. Ris og ros til den danske indsats. **Læs side 12-15.**

FARVEL DANNEBROG?

EU vil i de kommende år få markant større indflydelse på Danmarks u-landsbistand. Vejen frem bliver at specialisere dansk udviklingsbistand.

Læs side 20-21.

ud>ikling

NYHEDER OG DEBAT OM
UDVIKLINGSSAMARBEJDE

Oktober Nr. 07/2008

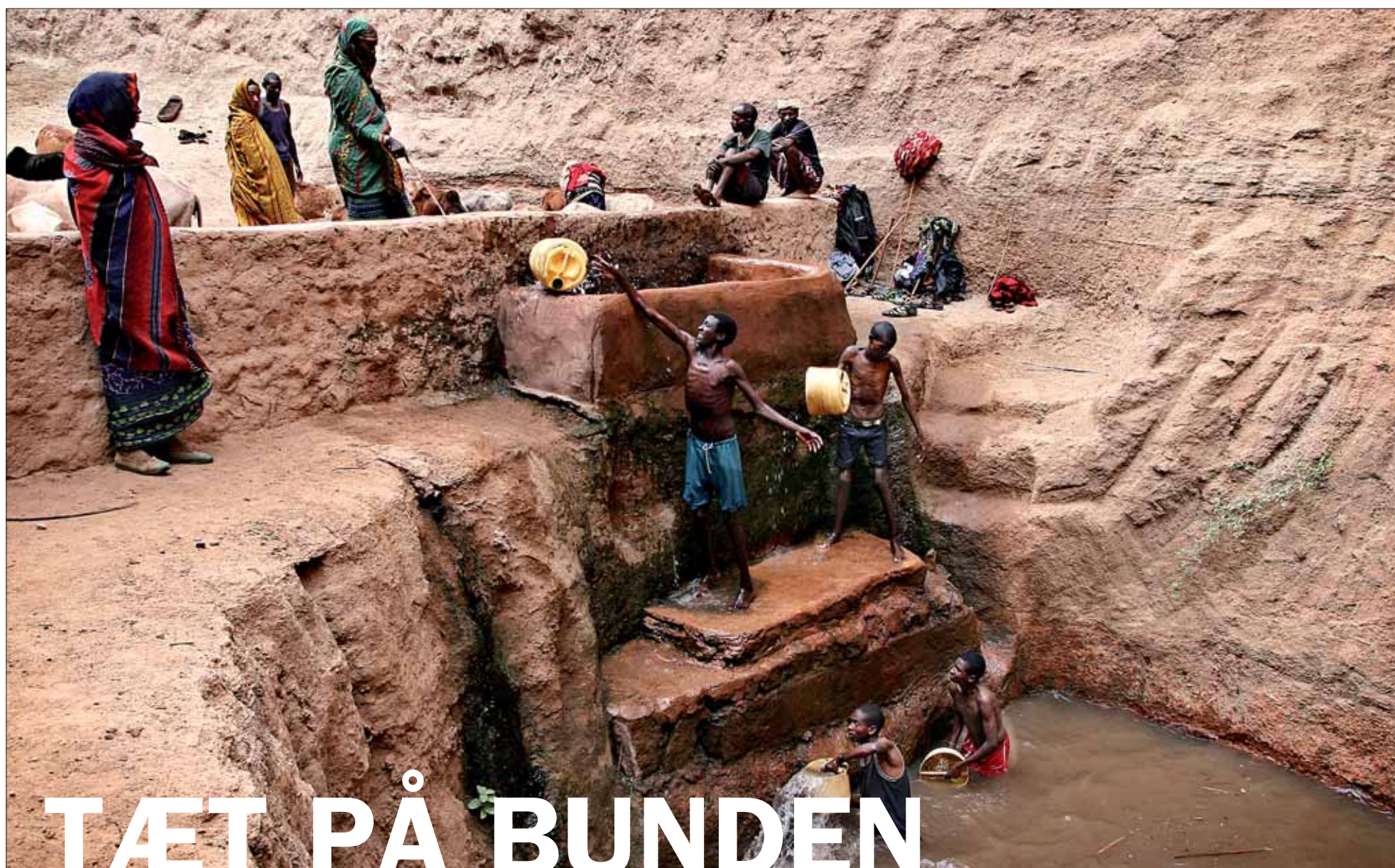

Foto: Jeppe Villadsen.

TÆT PÅ BUNDEN

Der er ikke meget vand tilbage i 'Den syngende brønd' i det sydlige Etiopien. I en radius på et halvt hundrede kilometer har folk og kvæg ingen anden adgang til drikkevand. Tre år i træk har regnen svigtet, og igen står Etiopien og store dele af Østafrika over for en omfattende humanitær katastrofe. Igen skal der rejses penge til de sultende. Selv i et år uden misvækst modtager seks millioner etiopiere fødevarehjælp.

Udvikling har stillet nødhjælpsorganisationerne det unævelige spørgsmål: Skærper det ikke kun problemerne på lang sigt, år efter år, at give fødevarehjælp, der kun lige akkurat holder liv i mennesker og husdyr, men ikke skaber en varig løsning? **Læs side 6-7.**

HUSK AT LÆSE:

KAN VI OVERHOVEDET HJÆLPE LANDE TIL UDVIKLING?

Hvordan har Danmark påvirket livet for befolkningen i Mozambique efter 30 år med dansk bistand? Det spørgsmål prøver forfatter Peter Tygesen at besvare i sin nye bog *De Gode Menneskers Land* om Mozambique – Landet, hvis forhold rystede Anders Fogh Rasmussen så meget, at han efterfølgende besluttede at erstatte de planlagte nedskæringer med øget dansk hjælp til Afrika.

Læs anmeldelsen på side 25.

DISKRIMINERET AF ALLE

"Vi kæmper mod meget hårde odds". De nepalesiske kasteløse dalit-kvinder bliver i mødt af en treenighed af undertrykkelse: Samfundet udelukker de lave kaster fra uddannelse, restauranter og jobs; landets kvinde- og menneskerettighedsgrupper nægter at arbejde sammen med de 'urene', og dalitmænd har nepalesisk rekord i hustruvold. Dalitaktivist Durga Sob fortæller om kampen for at blive behandlet som et menneske.

Læs Navne side 26.

DEBAT: ANSVARSLØST AT LADE EGYPTEN I STIKKEN

Når Danmark til nytår trækker sig ud af Egypten, efterlader vi landet forarmet og sårbart overfor klimæendringer. Vores bistand kunne have løst mange af det skrøbelige lands problemer, så det er hyklerisk at svigte landet, der har gjort alt for at tilpasse sig vestens reformønsker. Allan Vedelhof, der tidligere har boet i Egypten, mener, at Danidas beslutning kan få fatale følger.

Læs debatindlægget side 23.

Foto: Jørgen Schytte

ud>ikling

Udgives af Danida, Udenrigsministeriet

Asiatisk Plads 2, 1448 København K

Telefon 3392 0000, Fax 3392 0710

34. årgang. Udkommer otte gange om året. Trykoplæg: 13.400

ISBN-nr. 978-87-7087-047-4 (trykt udgave)

ISBN-nr. 978-87-7087-048-1 (elektronisk udgave)

ISSN nr. 0106-0570

Abonnement (Gratis), adresseændringer og udsendelse

www.udvikling.dk eller kontakt Schultz Distribution:

Telefon 43 22 73 00, schultz@schultz-grafisk.dk

Redaktion

Redaktør: Stefan Katić (sk) (stekat@um.dk) 2526 7637

Journalist: Morten Østervang (mø) (morost@um.dk) (orlov)

Journalistpraktikant: Charlotte Lund Dideriksen (cd) (chadid@um.dk) 3392 0066

Ansvarshavende iflg. presseloven: Kontorchef Eva Egesborg Hansen (PDK)

Redaktionen er afsluttet den 2. oktober 2008

Annoncesalg: Christian Irgens (chirig@um.dk) 3392 1384

Nyt om navne: avisenuvikling@um.dk

Layout: Og Jensen

Tryk:

Skive Folkeblad. Trykt på svanemærket papir med miljøvenlige farver.

www.udvikling.dk. Her findes blandt andet tidligere numre og artikelbibliotek.

Tidligere numre på tryk kan rekvireres fra Netboghandelen på:

www.danida-publikationer.dk eller hos DBK Logistik Service på telefon 3269 7788.

Artikler i *Udvikling* udtrykker ikke nødvendigvis Udenrigsministeriets synspunkter.

NYT FRA STYRELSEN

AFGHANISTAN – EN GOD INVESTERING?

Af Morten Østervang

Selvom udviklingsbistand pr. definition gives til områder, hvor ikke alt går som forventet, er der en rimelig forventning om, at de mange hundrede millioner, som Danida bruger over en årrække i programsamarbejds-landene, bidrager til forbedringer.

Tag nu bare Mozambique, som blev drøftet på Styrelsens seneste møde. Landets BNP er tredoblet, og det nyder lige nu en gennemsnitlig økonomisk vækst på otte pct. om året. Fremskridtene er – efter landet trådte ud af en borgerkrig for lidt over femten år siden – imponerende.

Men vil det samme være tilfældet for Afghanistan, når vi kigger tilbage om ti år? Eller for Sudans og Burundis flygtninge? Tre programmer på Styrelsens møde (se boks) udfordrede medlemmerne til at finde den indre risikovillighed frem:

Den store nye danske strategi for Afghanistan er sat i værk. I år skal der lægges 300 mio. kr. i landet og i årene herefter 400 mio. om året. Men alt tyder på, at situationen i Afghanistan bliver forværret i det kommende år.

Et nærområdeprogram i Sudan. Det særlige ved Sudan lige nu er, at danske diplomater på grund af tegninge-sagen ikke kan få visum til landet. Og situationen er skrøbelig i landet, der fortsat er truet af en opblussen af borgerkrig mellem nord og syd. Danida laver nu en såkaldt 'bro-bevilling' på 45 mio. kr., indtil det er muligt at komme i gang med det langsigtede program. Men kan man på sigt arbejde i et land under de vilkår?

Endelig skulle Styrelsen tiltræde *et program, der skal hjælpe 180.000 flygtninge fra Tanzania tilbage til Burundi*, hvor befolkningstætheden er enorm. Og hvor konfliktpotentialet mellem tilbagevendende flygtninge og de allerede bosatte er stort.

Det skal blive værre, før det bliver godt..

Afghanistan affødte mest debat. Landet modtager massiv bistand – og er samtidig nok den største, farligste og mest komplicerede mission, Danmark er involveret i. Som en del af den danske strategi, der både omfatter en militær og udviklingsmæssig tilstedeværelse, skal Danmark allerede i år lægge 300 mio. i landet inden for sikkerhed, opbygning af afghanske sikkerhedsstyrker, statsopbygning, forbedring af levevilkår og uddannelse. Og i årene frem til 2012 vil Danmark yde 400 mio. kr. i udviklingsbistand om året. Dermed overhaler Afghanistan-støtten selv nogle af de største danske programsamarbejdslande. Men optimismen hos styrelsens medlemmer var til at overse. *For giver det mening at give så mange penge til et land, hvor alt tyder på, at spiralen drejer nedad i de næste år?*

Lad os lige tage bestik af situationen. Alt tyder på, at sikkerhedssituationen er blevet forværret – og vil blive det yderligere i det kommende år. Det vil få alvorlige konsekvenser for den sociale udvikling – og for muligheden for at levere serviceydelser i de fattige områder. Det er bekymrende, at det ikke længere kun

er i Syd og Øst, der er problemer. Også i det nordlige Afghanistan, hvor danske NGO'er som DAART og Mission Øst arbejder, er der nu skrøbeligt.

At landet skal afholde valg i det kommende år spås at bidrage til usikkerheden, da Taleban vil optrappe sine angreb.

Og Karzai-regeringen, der i høj grad betragtes som korrupt, er ved at miste sin legitimitet. Der er samtidig en svigtende tro på, at det internationale samfund og regeringen i Kabul overhovedet kan vinde mod oprørerne.

Dyster baggrund

Med andre ord er det på en dyster baggrund, at Danmark fortsætter sit massive engagement. Som et styrelsesmedlem bemærkede: 'Hvis dette var en investering, ville man trække sig med det samme.' Men nu er Afghanistan ikke en økonomisk investering.

Og indsatsen er heller ikke udelukkende traditionel fattigdomsbekæmpelse. Her er, som strategien udtrykker, også tale om at sikre, at Afghanistan ikke bliver fristed for terrorister. Et kollaps i landet vil få uoverskuelige konsekvenser for hele regionen – hvad det vil betyde for den skrøbelige situationen i atommagten Pakistan, tør man næsten ikke tænke på. Men samtidig må man konstatere, at indsatsen hjælper dem, der har allermest brug for det. Afghanistan er ét af verdens fattigste lande – nr. 174 ud af 178 på UNDP's *Human Development Index*. Med andre ord: Man hjælper her nogle af verdens absolut fattigste. Vil de så have oplevet massive fremskridt om ti år – som i Mozambique? Muligvis ikke. Det kommer til at gøre ondt, før det bliver bedre, synes at være analysen. Og her høster Danmark ros, fordi vi netop tager det seje træk. Som et af få lande har Danmark meldt klart ud, at vi stiller med en massiv indsats indtil 2012. Men Styrelsen havde dog en klar opfordring: Det er vigtigt, at man ikke stikker blår i øjnene på den danske befolkning. Det skal formidles, at vi giver massiv bistand til et land, hvor reelle fremskridt i den kommende tid er stort set uopnåelige. Afghanistan er ingen garanti for succes.

STYRELSEN TILTRÅDTE FØLGENDE BEVILLINGER PÅ SIT MØDE I SEPTEMBER:

■ Afghanistan-strategien 2008-2012 1. del af udmøntningen	235,0 mio. kr.
■ Nærområde-indsats i Sudan	42,5 mio. kr.
■ Re-integration af hjemvendte burundiske flygtninge gennem UNHCR	28,5 mio. kr.

Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde er rådgivende organ for udviklingsministeren. I praksis forelægges Styrelsen alle nye bilaterale og multilaterale projekter og programmer på over 10 mio. kr. samt oplæg til nye strategier og handlingsplaner.

FØRSTE FLY TIL HARARE

Dansk tilsagn om yderligere 40 millioner bistandskroner til Zimbabwe sender et klart signal til det internationale samfund. Danske NGO’er står på spring, og byder nu ind med forslag. Hvem rejser først?

Af Anne Absalonsen.

Den er god nok. Udviklingsminister Ulla Tørnæs (V) lover yderligere 40 millioner kroner i støtte til genopbygningen af Zimbabwe – oven i de 60 mio. kr. Danmark allerede støtter det kuldsejlede land med.

Fleire måneders spekulationer over, hvorvidt samarbejdsaftalen mellem Robert Mugabe og Morgan Tsvangirai kan skabe det grundlag, som en demokratisk stat skal hvile på, munder nu ud i et konkret tilsagn om dansk økonomisk støtte.

– Jeg forestiller mig et dansk bidrag i form af humanitær bistand, bistand til danske NGO’er og Zimbabwes civilsamfund samt til Verdensbankens fond for Zimbabwe. I alt vil den samlede danske bistand til Zimbabwe i år andrage godt 100 mio. kr. – alle midler, der kanaliseres udenom regeringen, siger udviklingsminister Ulla Tørnæs.

Værre end nogensinde

Vilkårene for den menige zimbabwer er fortvivlende. Levestandarden er siden slutningen af halvfemserne sunket støt, og landets økonomi er kørt helt i sæk. Inflationen når nu op over 11 mio. pct. om året, otte ud af ti har ikke noget job, og over tre millioner mennesker er drevet på flugt som følge af de vanskelige levevilkår. Fødevarerproduktionen pr. person er aftaget med 67 pct. siden 1990, og den forventede gennemsnitslevealder er nu helt nede på 39 år.

Der er derfor hårdt brug for de danske bistandskroner på både den korte og den lange bane.

I Harare hilser Fambai Ndirande, informationschef for NANGO, Zimbabwes nationale sammenslutning af NGO’er, da også det danske tilsagn velkommen. Men hvordan skal bevillingen efter hans mening prioriteres?

– En stor andel af befolkningen er smittet med hiv, hvilket efterlader et stort antal børn forældreløse og meget sårbare. Det besværliggør udviklingen i retning af mere demokrati. Et andet påtrængende problem er, at en almindelig husstand ikke har råd til at købe mad. Ligeledes er de mange internt fordrevne også et af de vigtigste emner at tage fat på. På længere sigt skal regeringssystemet, menneskerettighederne og økonomien styrkes, siger Fambai Ndirande.

Han påpeger desuden, at det er vigtigt at få skabt et operationelt miljø for NGO’erne, så deres arbejdsbetingelser i landet forbedres.

I sit kontante udspil lover udviklingsministeren, at bistanden skal ydes i tæt samarbejde med andre donorer og under forudsætning af, at Zimbabwes regering styrer landet i den rigtige retning ved bl.a. at give befolkningen uhindret adgang til den humanitære bistand. I august blev en af stenene ryddet af vejen, da Zimbabwes forbud mod internationale NGO’er blev ophævet.

Røde Kors er en af de organisationer, der har været i stand til at udføre sit arbejde i hele den periode, hvor andre NGO’er blev udelukket. Ifølge Dansk Røde Kors’ Knud Rosenstand kan den nye bevilling til humanitær bistand skydes i gang allerede i løbet af få uger. Og det skal gå hurtigt, hvis høsten slår fejl, som det skete sidste år, forudsiger en rapport fra FN’s fødevareprogram (WFP), at over fem millioner mennesker får behov for fødevarehjælp i år.

– Den dårlige økonomi gør at mad, såsæd og kunstgødning på det nærmeste er udenfor rækkevidde for almindelige folk, og det er i høj grad også den fattigdom, der tvinger folk på flugt, siger Knud Rosenstand, der har boet i Zimbabwe fra 2002-2005.

Undgå hanelefanterne

Udenrigsministeriet indkaldte d. 18. september til et møde, hvor puljen blev præsenteret for mulige samarbejdspartnere. En oplagt kandidat til samarbejde på den lange bane er Mellemfolkeligt Samvirke (MS), der har arbejdet i landet siden 1983. MS har allerede indsendt et forslag.

– Vi skal først og fremmest støtte civilsamfundet i at kunne spille en konstruktiv rolle i at få en demokratisk udvikling i gang i Zim-

babwe. Det bliver en stor udfordring for civilsamfundet at tilrettelægge og koordinere sin indsats og dermed lave programmer, der når bredt ud til civilbefolkningen, siger MS’ generalsekretær Frans Mikael Jansen.

– Pengene til selve programmerne skal ikke nødvendigvis gå gennem os, men i stedet via vores lokale partnere. Dem har vi erfaring med, og de har mulighed for at støtte med kapacitetsopbygning af de lokale fol-

”

Hvad sker der med jordreformerne eller den nye grundlov? Det er vigtigt, at Danida er til stede i landet og direkte kan påvirke processen.

Generalsekretær Frans Mikael Jansen, MS.

kelige organisationer, tilføjer Frans Mikael Jansen.

Som en umiddelbar reaktion på den nye situation opprioriterer MS selv omgående arbejdet i Zimbabwe med yderligere en million af egne midler og ansætter yderligere en rådgiver til at hjælpe civilsamfundet med at planlægge og koordinere indsatserne.

– Selvom ministerierne bliver fordelt, er det bare en lille ting. Hvad sker der med jordreformerne eller den nye grundlov? Det er vigtigt, at Danida er til stede i landet og direkte kan påvirke processen. Hidtil har det internationale samfund koncentreret sig for meget om hanelefanterne i toppen. Der er behov for at indgå i dialog med langt brede-

re dele af befolkningen og de mange medlemmer i det nyvalgte parlament, siger Frans Mikael Jansen.

Første udfordring bliver at fordele de 31 ministerier, der udgør Zimbabwes enhedsregering. Præsident Mugabe skal ifølge aftalen råde over 15 ministerier, premierminister Tsvangirai 13 og vicepremierminister Mutambara tre.

Uenighederne, der i midten af september satte forhandlingerne i stå, gælder blandt andet finans-, indenrigs-, udenrigs-, justits- og informationsministeriet.

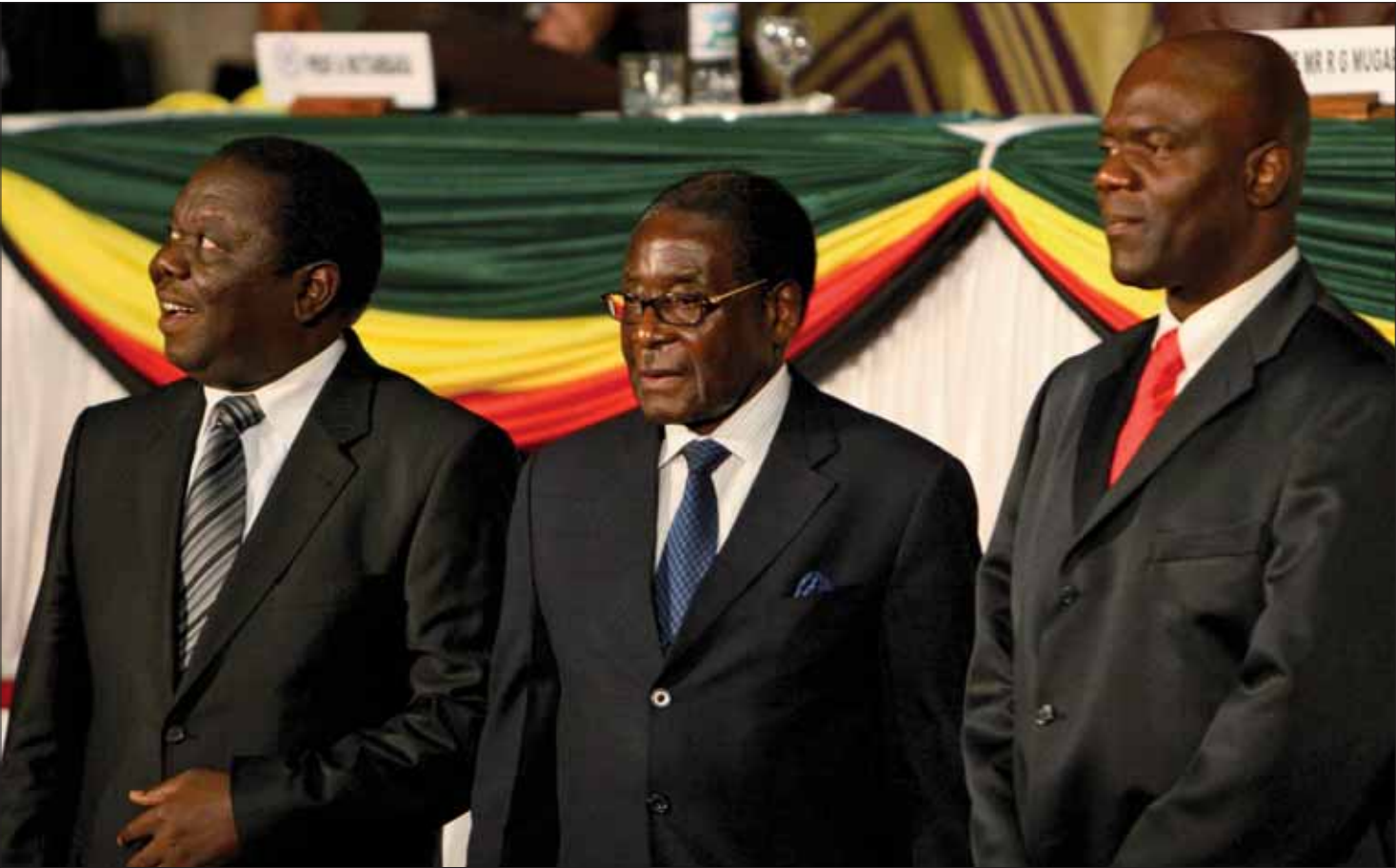
Om den sydafrikanske præsident Mbekis pludselige afgang nu får taburetfordelingen til at vakle yderligere, er for tidligt at sige. På den ene side har han fungeret som mægler mellem de to parter, på den anden side vil hans efterfølger, ANC-lederen Kgalema Motlanthe, måske kunne løsne den hårdknude, forhandlingerne er standet i.

Anne Absalonsen er selvstændig journalist (DJ).
anne@uncial.dk.

SÅDAN FORDELES 40 MIO. KR.

- 5 mio. kr. går til Verdensbankens fond.
- 15 mio. kr. bruges til humanitær bistand.
- 20 mio. kr. går til at støtte danske og zimbabwiske NGO’ers arbejde med genopbygning af civilsamfundet.
- I slutningen af juli delte Dansk Røde Kors og Folkekirkens Nødhjælp en ekstrabevilling på 10 millioner kroner, som netop nu er ved at blive uddelt i form af fødevarer, såsæd og kunstgødning.

Kan dette nye team føre Zimbabwe ud af krisen? Premierminister Morgan Tsvangirai (t.v.) og vice-premierminister Arthur Mutambara (t.h.) med præsident Robert Mugabe ved underskrivelsesceremonien den 15. september. Foto: Mukwazhi Tsvangirai/Polfoto.

MERE END SNAK, TAK

Af Jesper Heldgaard

– Vi har oplevet et væld af konferencer og kommissioner, men de har sjældent ført til andet end snak. Der mangler politisk vilje til at handle. Hvordan sikrer I, at denne konference fører til handling?

Spørgsmålet kom fra Grace Akumu, mangeårig kenyansk klimaaktivist, ved den temakonference om klima og Afrika, som den danske regerings Afrika-kommission holdt den 18. september i Nairobi i Kenya. Og spørgsmålet var ikke bare rettet til Afrika-kommissionen, men også til Kenyas premierminister Raila Odinga, der officielt åbnede konferencen.

– Vi bliver ganske enkelt nødt til at handle, lød Odingas svar. Vi mærker allerede konsekvenserne af klimaforandringerne i Kenya. Vejret opfører sig unormalt. Vi oplever længere tørkeperioder og uforudsigelige, voldsomme regnskyl. Nogle år svigter høsten helt, og presset på vore naturressourcer – vand, landbrugsjord og skove – vokser konstant. Hvis ikke vi tager klimaforandringer alvorligt, vil det føre til endnu flere konflikter som dem, vi har oplevet rigeligt af her i Kenya.

Prestige på spil

Spørgsmålet om, hvorvidt kommissionen kan gøre en forskel, dukkede op igen på det velbesøgte pressemøde, der rundede konferencen af.

– Det er i sidste ende op til vælgerne at holde politikerne fast på de løfter, de giver på en konference som denne, lød svaret fra en af de to deltagende kommissærer, Betty Maina, der er direktør for *Kenya Association of Manufacturers*.

– Men jeg tror på, at kommissionen kan gøre en forskel, fortsatte hun. Den har i dag samlet op mod 100 forskere og repræsentanter for den private sektor, civilsamfund, rege-

Hvordan skal Afrika tackle fremtidens klima-ændringer? Det stod på Afrika-kommissionens dagsorden, da den for nylig mødtes i Nairobi. Her vandhul i Dadaab i det nordlige Kenya. Foto: Jørgen Schytte.

ringer og internationale organisationer. De har diskuteret klimaforandringerne og er kommet med en række konkrete forslag til, hvordan de kan tackles på en måde, der også kan skabe jobmuligheder og vækst.

Hendes kommissionskollega, international chef i Folkekirkens Nødhjælp Christian Friis Bach, var også optimistisk:

– Den danske regering har sat ganske meget prestige ind på Afrika-kommissionen og afsat 200 mio. kr. på næste års finanslov til direkte at følge op på kommissionens anbefalinger. Danmark er også vært for den historisk vigtige klimakonference, COP15, i december næste år og satser voldsomt på at få en god aftale på plads. Jeg håber at se mange af jer, der har

været til stede i dag, i København næste år, sagde Friis Bach og tilføjede:

– Jeg tror, at det netop nu er muligt at komme igennem med nye ideer på klimaområdet og på et andet forsømt område, landbrugsudvikling i Afrika. Det er igen kommet i fokus på grund af de stigende fødevarerpriser.

Christian Friis Bach henviste også til, at kommissionens 18 medlemmer repræsenterer meget forskellige, men vigtige aktører:

– Der er statsoverhoveder, ledende repræsentanter for Verdensbanken, Den Afrikanske Union, den private sektor og civilsamfundet blandt medlemmerne, og vi kommissærer kan hver især bringe ideer og inspiration fra kommissionsarbejdet og disse konferencer videre i vores meget forskellige baglande.

Ny konference om vækst

Konferencen var den fjerde af Afrika-kommissionens i alt fem temakonferencer. Den femte og sidste finder sted i Uganda den 30. oktober og har økonomisk vækst som sit tema. Nairobi-konferencen mandede ud i adskillige sider med konkrete forslag til, hvordan Afrika kan tackle klimaforandringerne og skabe arbejdspladser og økonomisk vækst. Kommissionen skal mødes igen i november i Etiopien for at prioritere forslagene fra fem temakonferencer, og skal færdiggøre rapporten og anbefalingerne i København i maj 2009.

Først derefter vil Grace Akumu og de mange andre deltagere i kommissionens arbejde kunne gøre endeligt op, om det har været indsatsen værd.

Jesper Heldgaard er freelancejournalist. Hans rejse til Nairobi var finansieret af Afrika-kommissionen.

INVESTERINGSPARADISET AFRIKA

Gode forretningsmuligheder og verdens fattigste kontinent nævnes sjældent i samme sætning. Men netop det var emnet for konferencen *African Investment*, der trak fulde huse i Kolding.

Af Charlotte Lund Dideriksen

– Vi må gøre op med forestillingen om afrikanere som passive bistandsmodtagere. Afrikanere er også forbrugere!

Det blev fastslået af udviklingsminister Ulla Tørnæs over for et talstærkt publikum, da hun skød *African Investments* første konference i gang i midten af september i Kolding.

Arrangørernes bange anelser for at tale for tomme stole blev gjort til skamme, da den

midtjyske nysgerrighed overfor afrikanske investeringsmuligheder var så overvældende, at omkring 150 af de 350 interesserede måtte afvises. Der var ganske enkelt ikke plads.

Investor før de andre

Aktieselskabet bag *African Investment* planlægger at samle investorer fra det midtjyske til en række projekter i de mere stabile afrikanske lande.

Ud fra de høje vækstprognoser regner man med, at initiativet vil udmønte sig i yderst favorable afkast. Eksempelvis satser man på en femdobling over de næste fem år af investeringen i en ghanesisk træpillefabrik.

– Hvis vi skal klare os i fremtiden, skal vi nok se lidt ud over vores egen gadedør. Afrika rummer en masse muligheder, som vi skal gribe, inden andre kommer os i forkøbet, påpegede Koldings borgmester Per Bødker Andersen (S), der samtidig udtrykte store forhåbninger over de muligheder som initiativet

kan medføre for kommunens erhvervsliv. Udviklingsministeren Ulla Tørnæs bakkede op om investeringselskabet og fastslog, at de afrikanske virksomheder kan drage stor fordel af partnerskaber med dansk erhvervsliv. Det vil ruste dem til det internationale marked

”

Det er rigtigt, at der findes mange fattige mennesker i Afrika. Men de efterspørger også basale forbrugsgoder.

Ulla Tørnæs, udviklingsminister.

– Vi kan komme et godt stykke vej via udviklingssamarbejdet. Men der er både plads til og behov for, at erhvervslivet også tager aktiv del i udviklingen. Aktører fra den private sektor har både værdifuld erfaring og viden, som vores afrikanske partnere efterspørger, sagde Ulla Tørnæs.

Udviklingsministeren berettede, at hun netop havde talt med Liberias præsident Ellen Johnson Sirleaf, som meget rammende havde udtalt, at bistand er godt, men business er bedre.

Kom dog til Sydafrika

Sydafrikas ambassadør Dolana Msimang lagde ud med at takke Danmark for den støtte, som landet fik under apartheidstyret. Men nu er det en helt anden slags støtte, der er brug for.

– Vi er klar til at tage skridtet ind på det globale marked. Sydafrika har virkelig mange gode investeringsmuligheder, blandt andet i grøn energi, som Danmark har ekspertise i. Men vi mangler stadig investorerne, fortalte hun.

Ambassadørens indlæg blev rundet af med en lille reklamefilm for Sydafrika, der mellem maleriske naturscenerier fastslog, at landet nu for alvor er kommet ud af fortidens skygger.

Apartheid har endelig fået sin rette plads – på museum!

Charlotte Lund Dideriksen er journalistpraktikant i Udenrigsministeriet.

PARIS- ERKLÆRINGEN SET FRA SYD

Enighed om global reform af bistanden på Accra-topmøde. Udvikling fangede et par kommentarer fra Syd.

Tekst og fotos: Karin Bergquist

De fattige lande kan fremover bedre forudsige bistandens størrelse og i højere grad benytte sig af egne systemer. Paris-erklæringens mål skal senest skal være opfyldt i 2009/2010.

I helt konkrete deadlines er netop en af grundene til at topmødet om øget bistandseffektivitet i Accra i Ghana blev en succes. 1.200

deltagere fra bistandsmiljøer i nord og syd enedes om at fortsætte reformerne af den måde, bistanden gives og bruges på.

Der er dog stadig store knaster. Japan og USA vil fx ikke forpligtes til at afbinde bistanden.

Civilsamfundet og regeringerne i syd er i hovedtrækkene enige i Paris-erklæringens mål: De fattige landes ejerskab til deres udvikling skal styrkes, og det skal ske på egne præmisser.

NGO'erne understreger dog, at ejerskab kræver øget deltagelse fra de folkelige organisationer, mens regeringerne tøver med at styrke NGO'ernes rolle som vagthund.

Udvikling fangede to deltagere om udfordringerne, der venter efter Accra-mødet.

Siaphara Kamara, leder af organisationen SEND, Ibis' partner i Ghana:

Om NGO'ernes rolle:

– Regeringen er ikke den eneste spiller på banen. Civilsamfundet kan være talerør for de ikke-statslige aktører, der befinder sig langt fra hovedstaden og er uden magt eller midler. Det skal deres stemmer og behov ind i debatten. Derfor skal der være demokratisk – og ikke bare et nationalt – ejerskab, siger Siaphara Kamara.

Om kapacitetsopbygning:

– Vi har også et effektivitetsproblem. I virkeligheden er vi alle afhængige af international hjælp, også de internationale NGO'er. Derfor skal der investeres i kapacitetsopbygning på alle leder. Det gælder også for NGO'erne, så de kan spille deres rolle effektivt. Når Ghana administrerer fondene til de højt forgældede fattige lande (HIPC), så er der ikke afsat penge til at kigge regeringen i kortene. Men hvordan kan regeringerne få hurtig og relevant information fra os, når der ikke er computere eller tilstrækkelig menneskelige ressourcer? Ønsker man at involvere regeringerne, må man kapacitetsudvikle dem. Det samme gælder for civilsamfundet.

Richard Ssewakinpanga, teamleder i finansministeriet i Uganda:

Om risikoen for øget korruption, når fattige landes egne systemer ikke er stærke nok:

– Alt for mange mennesker har kørt i den forkerte side for lang tid, og ingen har taget notits af det. Systemerne er ikke stærke nok til at forhindre huller, som kan bruges til personlig vinding. Så der er brug for alarmklokker, der ringer, når noget er galt. Det politiske system skal også kigges efter, fordi det tillader, at korruptionen flourer. Der skal være en stærk hånd, der kontrollerer politikerne, siger Richard Ssewakinpanga.

Om budgetstøtte:

Budgetstøtte på områder, hvor der er høj donorafhængighed er ikke godt. Jo mere donorerne giver, jo større indflydelse vil de have, og er alle donorer ikke koordineret, så skal man tale med et stort omfang af donorer med hver sine indikatorer. Derfor er donorharmoniseringen også helt central.

– Hvis budgetstøtte virkelig skal fungere, skal der være en stærk strategi for at indsamle tilstrækkeligt med penge lokalt, så budgetstøtten kun bidrager og styrker indtægterne.

– Man skal også styrke monitoreringen af budgettet og inddrage NGO'erne, så donorerne kan se, at man faktisk leverer det lovede.

Thank you, mister Fogh! Statsministeren overrakte FN's generalsekretær Ban Ki-moon MDG3-fakkel nummer 100, der repræsenterer kvinders rettigheder. Foto: René Dinesen (New York).

FOGH GAV FAKLEN VIDERE

FN's generalsekretær forpligtede sig til i højere grad at arbejde for ligestilling, da statsministeren overrakte ham MDG3-fakkel nummer 100. Faklen gives for at fremme opfyldelsen af det tredje 2015 mål – styrkelse af kvinders rettigheder.

Af Charlotte Lund Dideriksen

Torsdag den 25. september overrakte statsminister Anders Fogh Rasmussen den sidste fakkel til FN's generalsekretær Ban Ki-moon i forbindelse med et FN-møde i New York, hvor 2015 Målene – og hvordan de skal opnås – endnu engang blev diskuteret.

Der er, siden den danske regerings kampagne for kvinders rettighedsbegyndte i marts 2008, blevet overrakt fakler til mange prominente personligheder inden for udviklings-

verdenen, heriblandt den sydafrikanske ærkebiskop og nobelprismodtager Desmond Tutu. De har alle med modtagelsen af faklen forpligtet sig til at gøre en ekstraordinær indsats for at fremme 2015 Målenes ambition om at styrke kvinders stilling.

99 fakler har allerede vandret verden rundt og det betyder 99 nye forpligtelser at gøre noget ekstra for at opfylde det tredje 2015 Mål, som Danmark har påtaget sig et særligt ansvar for.

Ved overrækkelsen af fakkel nummer 100 udtalte generalsekretær Ban Ki-moon, at han var meget beæret over at blive fakkelfmodtager.

– Vi kommer fra vidt forskellige dele af udviklingsverdenen, fra internationale organisationer og ministrerer til udviklingsarbejdere, græsroddere og kunstnere. Det er dét, der gør fakkelfprojektet så betydningsfuldt, for vi er alle partnere i kampen for at realisere ligestilling mellem kønnene, sagde Ki-moon.

MDG3 står for Millenium Development Goal nr. 3 – og sikrer kvinders rettigheder.

OVERSÆTTELSE – TOLKNING

**Alle sprog, kort leveringstid, etabl. 1976.
98 udlændinge oversætter til deres modersmål.**

SES Erhvervs-Service ApS
Blichersvej 15A 7800 Skive
tel 9752 2911 fax 9751 2900
tekst@abc-ses.dk www.abc-ses.dk

Win-win? Lapdesk hjælper på en gang millioner af fattige skolebørn og multinationale virksomheder med markedsføring. Foto: Lapdesk.

SIDSTE NYT FRA BISTANDSINDUSTRIEN:

'GIV ET SKOLEBORD'

En ny bistands-gadget er landet i skødet på de afrikanske skolebørn: Lapdesken, et mobilt skolebord, der skal lette skolegangen for millioner af afrikanske børn. Men også giver multinationale virksomheder helt nye muligheder for markedsføring.

Jeppé Villadsen

Åh nej, skal fattige afrikanere nu igen have stoppet en ny bistandsdille ned i halsen.

Sådan kan man nemt reagere på et af de nyeste påfund, som skal hjælpe de fattige og magtesløse til et bedre liv – *Lapdesken*. Også selv om den ikke stoppes i halsen, men lander på skødet af afrikanske skolebørn. I bogstavelig forstand, der er nemlig tale om et bærbart skrivebord.

Dybest set er det bare en buet plastikplade, men den er udformet, så den danner et praktisk og billigt alternativ til et rigtigt skolebord.

Mange steder i Afrika må børnene stadig tage til takke med undervisning under åben himmel, eller måske i et mørkt klasseværelse uden elektricitet med 80 elever i et lokale beregnet til 20, uden andre møbler end et kateder. Alene i Afrika anslås det, at mellem 80 og 100 millioner børn ikke har adgang til et skrivebord, mens det på verdensplan drejer sig om op imod 400 millioner.

Det er på den baggrund, at et sydafrikansk firma har fundet på Lapdesken.

– Hvis børn ikke har adgang til et skrivebord, påvirker det deres evne til at skrive, og det indvirker på alle andre dele af deres indlæring, siger Shane Immelman, som er idémand bag og direktør i firmaet, der producerer Lapdeskene.

Gadedrengen Tutu

Lapdesken er ergonomisk udformet, så den

passer på lårene af barnet, hvad enten det sidder på en stol eller på det bare gulv. Pladen er stor nok til, at der både kan være en bog og en skriveblok. Og så har den et indbygget håndtag, så eleverne kan tage den med sig overalt.

Der ligger forskning og to års pilottest bag det patenterede produkt. Lapdesken er lavet af genanvendeligt plastic, den vejer næsten ingenting, men det stenhårde materiale gør den praktisk taget uopslidelig.

Pladen bliver ikke givet til skolerne, men bliver barnets personlige ejendom, som de også kan tage med sig hjem. For mange børn vil det være den første større ting, som tilhører dem selv.

– Vi ved jo, hvordan forholdene er hjemme for disse børn hjemme – der er ingen steder, hvor de kan lave deres lektier. Så vi giver dem et arbejdsområde, hvor de kan fokusere på deres skolefærdigheder, siger Shane Immelman.

Desmond Tutu er gået ind som protektor for projektet og kalder Lapdesken en 'fantastisk opfindelse'. Han har selv både som elev og lærer oplevet problemerne med mangel på skoleborde på første hånd. 30 procent af Sydafrikas 13 millioner skolebørn har ikke nogen borde i skolen.

– Jeg var en barfodet gadedreng fra slummen. Jeg ville ønske, at der havde været adgang til sådan et hjælpemiddel i min tid, sagde Desmond Tutu i forbindelse med lanceringen af Lapdesk.

Markedsføring i børnehøjde

Men Lapdesken er også en reklamestander. Internationale virksomheder og globale NGO'er bliver tilbudt at sponsorere skriveplader mod til gengæld at få deres navn og logo på. Prisen for en Lapdesk er omkring 50 kr.

Det har over 125 internationale og sydafrikanske firmaer foreløbig valgt at benytte sig af, og de får derved en unik mulighed for at markedsføre sig på ellers svært tilgængelige markeder. Med Lapdesken trænger deres brand helt ind i klasseværelserne og lige i synet på skoleeleverne.

Dermed rammer Lapdesken midt ned i et centralt bistandsdilemma: Hvor langt skal man gå i omgangen med private erhvervsinteresser i den gode sags tjeneste?

Lapdesk-firmaet reklamerer over for sponsorer med, at de vil få 'solid produkt-awareness og betydelig eksponering af deres brand, fordi Lapdeskene bliver båret til og fra skole hver dag'. Sponsorerne opfordres til at selv at deltage i uddelingen af skrivepladerne, da det ifølge Lapdesk yderligere vil øge deres involvering i lokalsamfundene.

”

Hvor langt skal man gå i omgangen med private erhvervsinteresser i den gode sags tjeneste?

Sikkert er det, at Lapdesk giver en unik adgangsvej til det voksende afrikanske marked med en markedsføring, der når helt ud i landsbyer, klasseværelser og lerhytter. Steder, hvor firmaerne ellers vanskeligt ville kunne få adgang.

– Jeg er ude i lokalsamfundene og ser problemerne hver dag, og regeringerne er ikke i stand til at gøre alt ting selv – det er en praktisk umulighed, siger Shane Immelman, idet han understreger, at virksomheders indblanding i civilsamfundene til forskel fra Vesten er en uomgængelig del af hverdagen i den tredje verden.

Cola på skødet

En halv million sydafrikanske børn sidder allerede med Kellogg's-, BP- og Danone-reklamer på skødet, og ved udgangen af året gælder det en halv million yderligere i det øvrige Afrika. Også Coca Cola har sponsore-

ret Lapdesks. På bistandssiden er blandt andre Unicef og GTZ – Tysklands svar på Danida – gået ombord i projektet.

– Vi har nogle selvpålagte begrænsninger. Vi tager imod penge fra hvem som helst, men det er ikke alle, der får lov til at reklamere på Lapdeskene. Hvis f.eks. et tobaksselskab vil købe 100.000 Lapdesks er det helt fint, men de kan ikke få lov til at reklamere for deres produkt. Det samme gælder spiritus, politiske partier, religiøse budskaber, spil og – naturligvis – pornografisk materiale. Men ellers er det ret åbent. Et sponsorat fra f.eks. McDonald's? Helt sikkert – hvad er værst, at være fed eller at være uvidende? spørger Shane Immelman og tilføjer:

– Når man bor i Afrika, er man nødt til at have en pragmatisk indstilling for at få løst problemerne.

Termit-sikret

Ulandsorganisationen IBIS i Danmark har som den første danske aktør valgt at samarbejde med Lapdesk.

– Det er lidt nyt for os, fordi vores principper plejer at være at producere lokalt og gennemføre tingene af den vej. Men vi synes godt om Lapdesk, fordi vi arbejder i mange områder, hvor det er vanskeligt at skaffe borde til børnene, siger Annelie Abildgaard, kommunikationschef i IBIS.

– Vi har fået nogle stykker herop, som vi har kunnet holde i hånden, og de virker robuste og enkle. Og så kan vi godt lide, at de er lavet på en måde, så de er uden for rækkevidde af geder, termitter og andre ting, der truer almindelige skolemøbler.

IBIS afprøver skrivepladerne i pilotprojekter i Mozambique og Sierra Leone i løbet af året. Organisationen regner med at tage Lapdeskene med i deres julegave-program 'Gaver der gavner' og overvejer også at indgå sponsorsamarbejder med virksomheder.

– Vi vil ikke udelukke firmalogoer på Lapdesk, men vores erfaring er, at mange virksomheder ikke har noget akut ønske om at få deres navn på tingene, fordi de bruger det mere indad i organisationen end udadtil. Det afhænger af, om vi finder nogle virksomheder, som er interesserede i at gøre det på en måde, som vi også synes er fornuftig og forsvarlig, siger Annelie Abildgaard.

Lapdesk regner med at distribuere over tre millioner skriveplader i Afrika næste år.

Stadig flere børn verden over får en uddannelse. Det er en af de positive konklusioner i Millennium Development Goals Report 2008, som har undersøgt, hvordan det går med at nå 2015 Målene. Her Kitante Primary School, Uganda. Foto: Jørgen Schytte.

UDVIKLINGEN I AFRIKA STÅR NÆSTEN **STILLE**

Midtvejs mod 2015 er FN's mål langt fra nået. Faldende udviklingsbistand, fødevaremangel og global økonomisk krise gør ikke opgaven nemmere.

Af Jesper Løvenbalk Hansen

Som man siger efter en middelmådig første halvleg: Strammer vi op, kommer målene nok i anden halvleg.

Og selvom FN og hele udviklingsverdenens flagskib – 2015 Målene – ikke er en fodboldkamp, så er det netop konklusionen midtvejs i det globale projekt.

“Vi har spildt tid. Vi har forsømt muligheder, og vi står overfor en ekstra stor udfordring, der kun gør opgaven endnu sværere. Det er derfor vores ansvar at gøre op for det tabte,” lyder det indledningsvis fra FN's generalsekretær Ban Ki-Moon i den netop udkomne midtvejskonklusion, *The Millennium Development Goals Report 2008*.

For nok er der opnået resultater. Eksempelvis får stadig flere børn verden over en uddannelse, det samlede antal ofre for aids er svagt faldende og 400 mio. mennesker er blevet løftet ud af fattigdom.

Men proportionalt med de gode resultater

kan det samtidig konstateres, at stik imod alle løfter og skåltaler falder bistanden fra de rige til de fattige lande.

– Vi skal mindske kløften mellem ord og handling. G8-landene har leveret mindre end halvdelen af det lovede til Afrika, og samlet er bistanden fra de rige OECD-lande faldet med seks procent i løbet af det sidste år, opsummerer Jakob Simonsen, der er direktør for den nordiske afdeling af FN's udviklingsprogram (UNDP).

Større ulighed

Jakob Simonsen hæfter sig samtidig ved, at de positive resultater er meget skævt fordelt: – Der er lande, som bevæger fremad, mens der er lande, som sakker bagud. Taberne er især de afrikanske lande syd for Sahara, siger han.

Tal fra Verdensbanken viser, at over de seneste 25 år er andelen af mennesker i fattigdom faldet fra 80 til 20 procent i den østasiatiske region. I Afrika syd for Sahara er andelen af fattige imidlertid uforandret over samme periode. Her lever halvdelen af befolkningen stadig i fattigdom – og det til trods for, at langt størstedelen af den samlede globale udviklingsbistand tilfalder Afrika.

Det er ifølge den danske udviklingsminister Ulla Tørnæs (V) langt fra godt nok. Hun peger på, at i 2015 skal Afrika være på omgangshøjde med resten af verden, når det gælder FN's målsætninger.

– Målene skal nås og ikke bare som et glo-

balt gennemsnit. Alle mål skal opfyldes i alle verdens regioner, siger Ulla Tørnæs, der erkender, at det ikke nødvendigvis bliver nemmere i fremtiden, da global økonomisk nedgang og stigende fødevarepriser vil ramme de fattige hårdt og lægge et yderligere pres på bistandskronerne.

Kvinderne først

Den danske udviklingsminister mener dog, at der til trods for de pauvre resultater på det afrikanske kontinent stadig er grund til begejstring. Særligt inden for FN's tredje udviklingsmål, der fokuserer på ligestilling og styrkelse af kvinders rettigheder. Her har Danmark og dansk bistand påtaget sig et særligt ansvar som bannerfører under FN-initiativet *global call to action*.

Danmarks mål er, at to tredjedele af den danske bilaterale bistand skal gå til Afrika, og Danmark har fordoblet den øremærkede bistand til kvinder.

– Hovedparten af verdens fattige er kvinder, og al erfaring viser, at styrker vi kvinderne, har det samtid en positiv effekt for børnene i form af bedre ernæring og skolegang. At nå kvinderne med vores bistand er i virkeligheden en lakmusprøve på, om vores indsats virker, siger Ulla Tørnæs.

Jens Løvenbalk Hansen er journalist på *Information*.

2015 MIDTVEJSSTATUS

FN definerede i år 2000 otte udviklingsmål for at bekæmpe den globale fattigdom, mindske sygdomme og underernæring, lette u-landenes gæld, sikre bæredygtig udvikling og arbejde for kvinders rettigheder. FN's medlemslandene har forpligtet sig på at nå målene i 2015.

Midtvejs konkluderes det bl.a.:

- 1,4 mia. mennesker lever fortsat i ekstrem fattigdom, og yderligere 100 mio. mennesker risikerer at glide ned i fattigdom pga. stigende fødevarepriser.
- Fra 1990 til 2006 er andelen af underernærede børn under fem faldet fra 33 til 26 procent.
- U-landenes renteudgifter til gæld faldt fra 13 pct. af deres eksportindtjening i 2000 til 7 pct. i 2006.
- 1,6 mia. mennesker har fået adgang til rent drikkevand siden 1990. En mia. mennesker lever dog fortsat uden rent drikkevand, og 2,5 mia. lever uden adgang til basale sanitære forhold.

Læs rapporten: <http://www.un.org/millenniumgoals/>

– Først sultede kvæget, nu er det os, der sult, siger brøndformanden. Køerne er så udtærede, at de ikke længere giver mælk.

TRE ÅR UDEN REGN

Regnen er væk, brønden er tom, og maden er spist. Etiopien er centrum for verdens mest presserende sultkrise.

Tekst og foto: Jeppe Villadsen

En mærkelig rugende sang stiger op fra dybet. Lyden kommer fra klippen. En dyb korridor skærer sig ind i den og ender i en lille plads omgivet af klippevægge. Her har æsler, køer og kvinder og børn med gule plastdunke samlet sig om en rende med vand. De udmagrede køer drikker af vandet, kvinderne og børnene fylder det på dunke.

Vi er ved Den Syngende Brønd, i en afsides egn af det sydligste Etiopien. Navnet kommer af de syle-tynde, senede drenge og mænd, der syngende trækker brunt vand op fra dybet 50 meter nede.

Den 400 år gamle brønd er centrum for liv i denne del af Etiopien, ikke langt fra grænsen til Kenya. I en radius af et halvt hundrede kilometer er der ingen anden adgang til vand. Folk er helt afhængige af brønden.

De sidste par år har de måttet grave dybere end nogensinde før. Brønden er aldrig før løbet tør, men nu frygter beboerne, at det vil ske.

– Hvis tørken fortsætter, er der ingen garantier. Måske løber den tør, siger leder af brøndkomiteen Wako Gufu.

Tre år i træk har regnen svigtet. Det har

efterladt store dele af det sydlige og østlige Etiopien tørkeramt med ødelagt høst. Mange af de børn, der nu bukkes under, har aldrig hørt en regndråbe ramme jorden.

– Det har sat gang i en kædereaktion, hvor først foderet er forsvundet, så blev kreaturerne udmagrede og holdt op med at producere kød og mælk, og endelig begyndte menneskerne at sulte, fordi vi ikke får mad fra kvæget, fortæller Wako Gufu.

Spøgelseslandskab

Det er nogenlunde her, man kan indtegne centrum i den sultkrise, der hærger store dele af Østafrika. De seneste tal peger på, at 12-14 millioner mennesker nu sultar i det bjergrige Etiopien. I hele det østlige Afrika er det tæt på 20 millioner, som har brug for akut nødhjælp.

Dermed står Østafrika står over for, hvad der kan blive verdens værste humanitære krise, hvis ikke der sættes ind.

Landskabet ligner noget, der er kørt en gigantisk flammekaster henover. Et transparent lag af gråbrune bladløse træer og buske på en bund af rød jord. Kilometer efter kilometer, så langt øjet rækker. Det er ikke ørken, men en tæt, lav bevoksning, som tre års svigtende regn har berøvet alt liv.

Nogle steder er de tørre buske og lave bladløse træer skudt i blomst – hvide blomster på brune grene har forvandlet det spøgelsesagtige område til et surrealistisk eventyrlandskab. En sølvfarvet trylleskov, der har berøvet beboerne deres livsgrundlag.

– I syd er folk begyndt at dø, og mange flygter, fordi de ikke kan finde vand og føde til

dyrene i over 100 kilometers afstand fra, hvor de er, siger Gollo Huka, leder af organisation *Ethiopian Evangelical Church Mekana Yesus'* hjælpearbejde i Sydetiopien.

Området er for tørt til landbrug, men plejede at fungere fint til geder, køer og kameler. Men nu er kreaturerne begyndt at dø af sult og tørst.

Andre steder i Etiopien er regnen kommet, men alt for sent. Og trods funklende grønne landskaber er husene tomme, og befolkningen sultar. Nødhjælpsarbejdere kalder det Den Grønne Sult: Markerne står grønne. Alligevel sultar folk.

– Når du går ind i husene, opdager du, at de alle er tomme, siger Tegene Tekle, katastrofemedarbejder i Folkekirkens Nødhjælps kontor i Etiopien.

Et liv på kanten

Landet står over for, hvad den britiske hjælpeorganisation Oxfam har betegnet som 'en dødelig cocktail'. Ingredienserne er tørke, som mange steder helt har ødelagt høsten; stigende fødevarerpriser, som på mindre end et år har fordoblet prisen på basisfødevarer; etniske kampe, som bliver forstærket af tørken, foruden plager som insektangreb og haglbyger.

80 pct. af befolkningen lever på landet og er helt afhængige af, hvad de selv er i stand til at producere. For mange af disse er sult et mere eller mindre permanent livsvilkår. De lever altid på kanten, og der skal meget lidt skubbe dem ud. En enkelt fejlslagen høst er nok til at sende Etiopien ud i en humanitær katastrofe.

Chefen for FN's kontor for koordinering af

nødhjælp, OCHA, John Holmes besøgte Etiopien i begyndelsen af september og betegner situationen som verdens mest presserende sultkrise.

– Ser man på den akutte situation, som har skabt fødevaremangel og risikoen for at børn dør af sult, tror jeg ikke, der eksisterer andre kriser som denne, siger han.

De eksplosivet stigende priser på benzin og fødevarer har udhulet købekraften hos FN's Fødevareprogram og på kort tid halveret den mængde nødhjælp, fødevareprogrammet er i stand til at levere.

– En af vanskelighederne er, at disse problemer skærpes i alle dele af verden, og de ressourcer, som donorerne kan levere, er ikke ubegrænsede, siger John Holmes.

Tilbage ved Den Syngende Brønd forsøger to landsbyboere at tvinge en udmagret ko til at drikke. Den er syg af mangel på mad og drikke. Øjnene er hvide, og yveret fuld af betændelse og små insekter. Alligevel bugseres den op i den samme vandrende, hvorfra de lokale indbyggere selv henter deres drikkevand. Dør koen, risikerer ejeren at gå samme vej.

Brøndformanden sukker og slår ud med armene:

– Mekana Yesus har bragt noget mad ud til børnene, men de må gøre det på en måde, hvor de voksne også får lidt. Vi sultar også. Vores fremtid ser meget sort ud.

Jeppe Villadsen er Afrika-korrespondent for Kristeligt Dagblad og skriver jævnligt til Udvikling fra Nairobi.

ETIOPIEN – EN SULTSPIRAL UDEN ENDE?

ANALYSE

Ingen lande har modtaget mere nødhjælp de sidste 25 år end Etiopien. Imens er befolkningen fordoblet, gennemsnitsindkomsten faldet og landbruget er svagere end nogensinde. Nu er hungersnøden der igen.

Tekst og foto: Jeppe Villadsen

Et land, der ikke er nødt til at brødføde sig selv, bliver meget hurtigt et land, der ikke *kan*. Det er en gammel læresætning, som kan være værd at huske på, når landet hedder Etiopien, og det befinder sig i sin ottende fødevarekrise på bare 20 år. Nu ringer alarmklokkerne for fulde drøn, og nødhjælp for milliarder ruller ind i landet. Igen. Med god grund. Sulten har spredt sig over to tredjedele af Etiopien – fra slumkvartererne i Addis Abeba, til ’den grønne sult’ i det frodige højland, hvor for sen regn ødelagde høsten, og over de tørkeramte områder i syd og øst, hvor der ikke er faldet nok regn i flere år. Læger Uden Grænser fortæller, hvordan hungersnøden har bevæget sig fra de yngste børn til større børn og voksne. Folk overlever på at spise rødder og kaktus. Der er landsbyer, hvor familier koger foderpiller til dyr om til grød og giver det til deres børn. Andre steder har familier måttet spise deres såsæd for at overleve. Men nytter det at give endnu en massiv indsprøjtning af fødevarer til et land, der allerede har fået i store mængder? Intet andet land har modtaget mere nødhjælp gennem de sidste 25 år. Det er gået noget langsommere med udviklingshjælpen.

Problemerne vokser
Tag bare støtten fra USA. I år modtager Etiopien for over 800 mio. dollars amerikansk bistand – de 460 mio. går til mad, 350 mio. til hiv/aids-behandling og kun syv millioner til udvikling af landbruget. Det kyniske spørgsmål lyder: Skærper det ikke kun problemerne på langt sigt gang på gang at gå ind med akut nødhjælp, der lige akkurat holder liv i mennesker og husdyr? På den måde holder man gang i et system, hvor kvægbestanden og befolkningen vokser eksplosivt, mens forsørgelsesgrundlaget slet ikke følger med i samme takt. Næste gang høsten fejler, rammer det bare endnu hårdere. Svaret fra NGO’erne er, at nødhjælpen

givetvis bidrager til at skabe større problemer i fremtiden. Men alternativet er uacceptabelt: at lade folk dø med fuldt overlæg. – Det er en diskussion, vi har haft en del gange i Red Barnet, men det er jo hamrende kynisk – man kan næsten ikke stille spørgsmålet. Det vil jo reelt sige, at vi beslutter os for bare at lade folk dø. Sådan en beslutning kan man ikke tage, siger Susanne Christensen, landedirektør hos Red Barnet i Etiopien. – Man bliver nødt til at sige, at der nu igen er en krise i Etiopien, og at der nok kommer en igen om nogle år. Det eneste, vi kan gøre som NGO’er, er at sikre, at der kommer nogle alternativer til landbrug, så folk får andre måder at overleve på, fortsætter hun.

Lever på støtten
Befolkningen i Etiopien er blevet fordoblet, siden Live Aid-initiativet spillede milliardhjælp hjem til landet under sultkatastrofen i 1984/85. I dag er Etiopien Afrikas næstmest folkerige stat og kan se frem til en endnu en fordobling af befolkningen frem til 2050. Siden sultkatastrofen dengang er fødevarehjælp blevet en vigtig brik i den etiopiske samfundsstruktur. Selv i et almindeligt år uden hungersnød modtager seks millioner etiopiere forskellige former for fødevarehjælp. – Fødevarehjælp udefra er blevet en vigtig del af især hyrdefolkenes måde at overleve på. I løbet af de sidste 10-15 år har vi oplevet, at der i hvert fald hvert tredje år er omfattende tørke. Fødevarehjælpen er blevet en del af dette mønster, siger Eyasu Mekonnen, leder af Folkekirkens Nødhjælp i Etiopien. Det er dette mønster, der skaber træthed hos de vestlige donornationer, mener Glenn Anders, leder af USAID i Etiopien: – I år har der været en ’tilbagetrækning’ fra fødevaredonorerne. Der er denne her træthed: Åh nej, nu er det Etiopien igen, der igen er ude efter mad, siger han til avisen *USA Today*. Han peger på, at Etiopien ligesom andre afrikanske lande har brug for at udvikle deres landbrug: indføre nye fremavlede, hybride kornsorter, kunstvandingssystemer og opbevaringsfaciliteter. Men hjælpen fra udlandet bliver overvejende givet til at holde folk i live – med mad og med medicin.

Afhængighed skal brydes
Spørger man de danske NGO’er i Etiopien, er langsigtet udviklingshjælp den eneste vej frem, hvis nødhjælpsafhængigheden skal brydes. – Her og nu er den eneste løsning, at folk får støtte med fødevarer, og får tilskud, når de sælger deres kvæg, siger Eyasu Mekonnen fra Folkekirkens Nødhjælp. – Men på mellemlangt og langt sigt er fokus nødt til at være på tørke-forberedelse. Så vi må forbedre vandsystemerne og græsningsarealerne i de tørkeramte områder, og lære hyrdefolkene mere om at kontrollere størrelsen på deres kvægflokke, så de svarer til, hvor meget vand og græs der er. Hos Red Barnet i Addis Abeba siger Susanne Christensen: – For mig at se handler en del af krisen om, at så stor en andel af befolkningen er afhængig af et landbrug, som simpelthen ikke kan brødføde etiopierne. Og i takt med klimaændringerne og nedslidningen af miljøet bliver det endnu sværere for befolkningen at brødføde sig gennem landbruget. Hun peger på uddannelse, som det helt afgørende indsatsområde for at skabe en

”
Folk overlever på at spise rødder og kaktus.

generation, der kan andet end landbrug. Imens forsøger Røde Kors at kombinere nødhjælp og udviklingshjælp: – Vi kører vores egne selvforsørgelsesprogrammer samtidig med vores fødevaresikkerhedsprogrammer. Vi forsøger at gøre folk modstandsdygtige over for kommende tørker, blandt andet ved at forbedre landbrugsproduktionen, og ved at sætte gang i nogle ikke-landbrugsmæssige aktiviteter, siger Mosisa Kena, Dansk Røde Kors’ delegat i Etiopien.

Holdes i live
Selv om situationen er dramatisk lige nu, og sandsynligvis bliver værre de kommende måneder, er de fleste enige om, at vi næppe vil se en gentagelse af hungerkatastrofen i 1984. I dag er der et forholdsvis veludbygget net af klinikker og fødevareuddeling, som holder de værst ramte familier lige over det kritiske niveau. Men mens nødhjælpssystemet er blevet udbygget, er Etiopiens landbrug svagere end nogensinde. Produktionen pr. indbygger er faldet med en tredjedel siden hungersnøden i 1984-85. Først og fremmest på grund af befolkningsvæksten. Imens er familiernes jordlodder blevet mindre og mindre frugtbare, ligesom gennemsnitsindkomsten også er gået markant ned de seneste 25 år. I Etiopien, som FN har listet som et af verdens ti mindst udviklede lande, dyrker de fleste stadig deres jordlodder ligesom deres forfædre: med okser, træplov og regnfald som eneste hjælpemidler.

Samlet er der skabt en situation, som den amerikanske sult-ekspert Peter Walker kalder ’en tidsindstillet bombe’, når over 80 pct. af befolkningen lever af landbrug. Landet har traditionelt betragtet sig selv som Afrikas mest selvstændige nation – som den eneste afrikanske stat, der aldrig blev koloniseret af Europa – er i stigende grad blevet fanget i nødhjælpsafhængighed.

Synonym med sult
Den etiopiske regering gjorde indtil for nylig, hvad den kunne for at nedtone krisens omfang, men har i sine seneste behovsprog-noser nærmet sig FN’s og hjælpeorganisationernes tal. At være synonym med sult ’skader landets image,’ forklarer Sisay Tadesse, talsmand for regeringens Katastrofebekæmpelses- og Beredskabs Agentur. Imens er man hos Røde Kors kede af kun at have ressourcer til at hjælpe en mindre del af de nødlidende. – Vi arbejder kun i den sydlige del af landet, fordi kapaciteten fra det internationale samfund ikke er tilfredsstillende, blandt andet på grund af kriserne i Kina og Myanmar, som har fået alle donorpengene, siger Mosisa Kena. Men Gemedi Bora, der er hjælpearbejder i organisation *Ethiopian Evangelical Church Mekana Yesus*, er lettet over, at det internationale samfund denne gang har reageret hurtigt på sultkrisen: – Vi er virkelig glade for, at hjælpen kommer lige til tiden. Det har været tradition, at den først kommer, når folk er begyndt at dø.

Rejsen til Etiopien er blevet til med støtte fra Folkekirkens Nødhjælp.

HUNGERSNØD I ØSTAFRIKA
Etiopien: 12-14 mio. mangler nødhjælp.
Somalia: 3,2 mio. – 40 pct. af befolkningen – står over for akut fødevaremangel. I nogle områder meldes der om en firedobling af madpriserne i løbet af det seneste år.
Kenya: 1,3 mio. mangler madforsyninger.
Uganda: 700.000 er i alvorlig mangel på fødevarer.
Djibouti: 80.000 står over for akut fødevare-mangel.
<i>Kilder: Oxfam og FN's fødevareprogram (WFP).</i>

ARABISK INITIATIV PÅ FESTIVAL

Ny film om det arabiske initiativ fortæller om efterdønningerne efter Muhammed-krisen. Filmen får biografpremiere på årets dokumentarfilmfestival CPH:DOX i november.

Af Charlotte Lund Dideriksen

Hvad blev der egentligt gjort fra det danske diplomatis side for at gyde olie på vandene, hvordan tog egypterne imod det, og hvorledes ser situationen ud her knap tre år efter

ambassadeafbrændingerne? Det kaster dokumentarfilmen *Det Arabiske Initiativ*, der er blevet til med støtte fra Udenrigsministeriet, måske et forklarende lys over.

Hvert efterår viser CPH:DOX 150 dokumentarfilm fra hele verden i de københavnske biografteater for blandt andet at sætte fokus på aktuelle politiske problemer.

Denne gang med en film om Danmarks forhold til den arabiske verden efter den famøse tegningssag på programmet.

At bo i Cairo

Filmen, der er skabt af instruktør Lotte Mik-Meyer, følger religionshistoriker og islamekspert Jakob Skovgaard-Petersen og hans fami-

lie fra 2005 til 2008, hvor han arbejdede i Cairo som direktør for Det Dansk-egyptiske Dialoginstitut. Dokumentaren beskriver udfordringerne ved at bosætte sig i en helt ny kultur og de udfordringer, man som vesterlænding møder i et arabisk land.

Derudover fortæller den om det diplomatiske arbejde med alt hvad dertil hører af samråd med politiske og religiøse grupper i forsøget på at skabe dialog mellem den vestlige og mellemøstlige forståelse af verden. Og naturligvis om en yderst velkendt episode med nogle tegninger.

Nordens største filmfestival

Festivalen CPH:DOX blev grundlagt i 2003 af

Natfilm Festivalen og er vokset til at være nordens største dokumentarfilmfestival med mere end 25.000 besøgende.

Den har blandt andet specialiseret sig i at promovere nye instruktører og vise dokumentarer fra blandt andet Mellemøsten og Latinamerika, der normalt har en tendens til at gå danskernes næse forbi.

Ud over fremvisning af dokumentarfilm arrangerer CPH:DOX også debatter, foredrag og kunstudstillinger under festivalen, som løber af stablen fra den 7. til den 16. november.

Programmet kan ses på www.cphdox.dk

EU-MILLIARDER TIL NIGERIANSK NATURGAS

EU har tilbudt verdens syvende største producent af naturgas, Nigeria, 110 milliarder kroner til at bygge en gasledning igennem Sahara til Europa.

Ifølge planerne skal den 4.300 km lange ledning stå klar i 2016 og vil kunne forsyne europæerne med omkring 20 milliarder kubikmeter gas om året.

Ifølge Verdensbanken er Rusland en del af årsagen til den europæiske interesse i Nigeria. Rusland, der leverer omkring en fjerdel af EU's naturgas, overvejer at investere i landet. På grund af det til tider anspændte forhold mellem Rusland og Europa, ønsker EU ikke, at Rusland bliver en endnu stærkere aktør på naturgasområdet.

/cd

DANMARK MINDST KORRUPT – IGEN

For andet år i træk placerer organisationen Transparency International Danmark i toppen på deres liste over lande med mindst korruption. Bedømmelsen er foregået på baggrund af graden af korruption i offentlige institutioner, og den er bygget på meningsmålinger og ekspertvurderinger. Danmark tildes karaktern 9,3 ud af 10 mulige og indtager dermed en delt førsteplads sammen med New Zealand og Sverige.

I den modsatte ende af listen ligger nogle verdens mest konfliktyldte lande med Somalia på sidstepladsen med en score på 1,0 – skarpt forfulgt af Irak og Myanmar med 1,3.

/cd

SYDAFRIKAS PRÆSIDENT GÅR AF

Sydafrikas største parti, det regerende ANC, har presset præsident Thabo Mbeki, der i 1999 afløste Nelson Mandela på præsidentposten, til at tage sin afsked. Afgangen sker adskillige måneder før det næste parlamentsvalg, og ANC's næstformand, Kgalema Motlanthe, er i stedet blevet udnævnt til midlertidig præsident, indtil valget afholdes.

Mbeki anklages for at stå bag bagvaskelse af sin politiske modstander Jacob Zuma. I 2005 blev Zuma fyret fra sin post som vicepræsident. Det skete på grund af beskyldninger om, at han skulle have taget imod bestikkelse fra et våbenfirma i forbindelse med en statslig kontrakt om indkøb af materiel til forsvaret.

/cd

MS BLIVER EN DEL AF ACTION AID

Ved Mellemfolkeligt Samvirkes årlige generalforsamling den 14. september valgte et overvældende flertal at blive en del af den internationale NGO Action Aid. Fremover vil MS være kendt i udlandet under navnet 'Action Aid Denmark' og kontorerne i Afrika, Asien og Mellemamerika vil overgå til Action Aid. Til gengæld bliver den danske bistandsorganisation en del af en international sværvægter, som opererer i mere end 40 lande.

– Vi har viljen til det internationale arbejde, men vi må indse, at vi ikke har tilstrækkeligt med muskler til at gøre en mærkbar forskel. Det håber jeg, at vi med et medlemskab af Action Aid vil få, udtaler MS' forkvinde Trine Pertou Mach.

/cd

Danmarks mest internationale avis

– direkte til din dør

ud>ikling

Ja tak, jeg vil gerne modtage avisen Udvikling 8 gange om året, helt gratis

Navn

Adresse

Postnr. / By

Udvikling er Danidas gratisavis, der bringer nyheder, baggrund og debat om dansk udviklingsbistand og levevilkårene i verdens fattigste lande.

Send kuponen, ring 43 22 73 00 eller besøg www.udvikling.dk

Sendes ufranket
Modtageren
betaler portoen

Schultz Distribution A/S

+++ 4789 +++

1045 København K

HJÆLPEINDUSTRI GÅR PÅ YOUTUBE

Brug af internet ved indsamlinger er i dag en selvfølge hos danske NGO'er. Men et tryk på en donationsknop er ikke længere nok. Sociale medier og især dialog med giverne er vejen frem, mener ekspert.

Af Anette Ketler

Internettet bliver flittigt brugt, når danske NGO'er samler penge ind. Hvor meget det klinger i kasseapparatet, findes der ikke et fuldstændigt overblik over, men især ved katastrofeindsamlinger er netbidraget højt. Eksempelvis fik Dansk Røde Kors 55 pct. af bidragene ved forårets Kina-indsamling ind via nettet. Og næsten alle midler, ca. otte mio. kr., fra Folkekirkens Nødhjælps 'Giv en ged'-kampagne, kom ind via klik på mus og tastatur.

Vi ses på nettet

Ikke mindst et boom i de såkaldt sociale medier har fået danske NGO'er til at skue i nye retninger: Mobiltelefoner, blogs og

”
Jo mere man kan følge med, jo større er muligheden for, at man vil give penge en anden gang.

Peter Svarre, ekspert i nye medier.

mødesteder på nettet som MySpace og Facebook. Der eksperimenteres med det hele, dog mere hos nogle end hos andre. Men det er vejen frem. Det er ekspert i sociale medier, Peter Svarre, rådgiver i digital kommunikation og partner i Hello Group, slet ikke i tvivl om:

– Tidligere surfede vi bare rundt på internettet. I dag samles vi i sociale fora. Her ser vi, hvad vennerne gør og bevæger os herfra videre ud på nettet. Derfor er man som organisation nødt til at beskæftige sig med disse medier, siger han.

Brugen af nettet hænger sammen med den måde, vi skaber identitet på, mener Peter Svarre.

– I gamle dage var man, hvad man var født til, og hvad man arbejdede med. I dag skaber vi vores identitet ved at vise, hvem vi er, hvad vi tror på, og hvad vi går og laver. Vi viser det på nettet – også når vi støtter et godt formål.

Mange vil gerne shoppe for en bedre verden. Alene i år er staben på EnGodSag.dk vokset fra 8 til 23.

Nu rykker Røde Kors

Dansk Røde Kors relancerer i efteråret foreningens hjemmeside og har i den forbindelse udarbejdet en ny webstrategi. Det betyder blandt andet udvidet brug af blogs og video og mere aktiv brug af sociale medier. Fx lancerer man til hvervekampagnen til efterårets landsindsamling en konkurrence på YouTube. Og generalsekretæren får sin egen blog på foreningens hjemmeside.

Hos Røde Kors mener de selv, at de har været lidt lang tid om at 'vågne op'. Fundraisingchef Kenneth Øhrberg siger:

– Jeg synes, vi branchemæssigt har været lidt sløve til at se de nye muligheder. Røde Kors' forrige webstrategi bestod for eksempel mest i at arbejde med vores hjemmeside. Nu tager vi skridtet meget længere.

Kigger over skulderen

Hos Folkekirkens Nødhjælp er man mere forsigtig og har ikke de store projekter i gang med sociale medier. Under 'Giv en ged'-kampagnen sidste efterår kunne man give penge på Facebook, dog uden den store succes.

– Sådanne tiltag er meget afhængige af, om folk bliver opmærksomme på det, men vi fortsætter da med at tilbyde muligheden, forklarer indsamlingschef Kenneth Kamp, der tilføjer, at Folkekirkens Nødhjælp selv udfor-

sker nye muligheder og samtidig kigger andre organisationer over skulderen.

Hos Red Barnet, hvor netandelen for katastrofeindsamlinger er ca. 20 pct., er strategien ligeledes at benytte nye medier som Facebook og mobiltelefon. Det samme gør sig gældende

”
I dag skaber vi vores identitet ved at vise, hvem vi er, hvad vi tror på, og hvad vi går og laver. Vi viser det på nettet – også når vi støtter et godt formål.

Peter Svarre, ekspert i nye medier.

hos Dansk Flygningehjælp, som dog ikke vil nærmere ind på, hvilke nye medier, der tages i brug, og hvor meget, de skal fylde.

Få fat i giverne

Under alle omstændigheder er det ikke nok 'bare' at være synlig i de nye medier. Man skal dreje kommunikationen i en mere personlig retning. Det siger Peter Svarre:

– Man skal ikke kun have fat i folk første gang, de giver. De nye medier gør det muligt

at vende tilbage til brugerne og knytte dem tættere til sig.

Et eksempel er, at lade brugerne følge med i, hvordan det står til ude i de enkelte projekter via en blog af den ansvarlige projektleder. Devisen er:

– Jo mere man kan følge med, jo større er muligheden for, at man vil give penge en anden gang, forklarer Peter Svarre.

Et supplement

Tendensen er klar. Internet og sociale medier indgår i dag i NGO'ernes indsamlingsstrategier. Men de organisationer, *Udvikling* har talt med, understreger, at nettet i højere grad supplerer end erstatter de klassiske landsindsamlinger.

Kommunikationschef Mogens Damgård fra Red Barnet siger:

– Vi har fortsat brug for at være synlige i gadebilledet. Det er vigtigt for vores profil. Samtidig er det vigtigt for både medlemmer og andre interesserede at kunne gøre en aktiv indsats. Det kan de, når de samler ind.

Anette Ketler er freelancejournalist og bosat i Hamborg.

SOCIALE MEDIER

Betegnelse for medier, som understøtter gruppekommunikation. Mobiltelefoni, blogs og internetportaler som Facebook, MySpace, LinkedIn, YouTube og Flickr.

EN GOD SAG VOKSER

Webportalen *EnGodSag.dk*, hvor danskerne via deres netkøb kan kanalisere penge til velgørende organisationer, udvider. Konceptet er netop lanceret i seks lande i Europa samt i USA. Det vil også betyde flere penge til de danske organisationer, siger Jonathan Løw, medstifter af EnGodSag.dk.

– Vores undersøgelser viser, at 30 pct. af alle danske onlineforbrugere køber ind i udlandet. Det er i det land, hvis sprog man henter vores indkøbsprogram ned på, der bestemmer, hvor donationerne går hen. Når en dansker køber ind i udlandet, vil donationen fra det firma, man har købt hos, gå til en dansk organisation, siger Jonathan Løw.

150.000 danskere har i dag hentet indkøbsprogrammet ned. Jonathan Løw forventer i det kommende år at få tallet op på en kvart million. Han regner også med, at de udenlandske lanceringer betyder en årlig indsamling af alt i alt et tocifret millionbeløb til hjælpeorganisationerne, danske som udenlandske. Med udvidelsen er EnGodSag.dk's medarbejderstab vokset fra otte i januar i år til nu 23.

BISTAND UNDER LUP

Hvad er effekten af udviklingsbistanden? Hvad virker? Og hvad kan vi lære af det? Tre omfattende evalueringer af Danidas samarbejde med Mozambique, Ghana og Benin har forsøgt at finde svarene, som indeholder både ris og ros.

Af Marlene Lyhne Sørensen

Danida har succes, når det drejer sig om at forbedre af kvinders rettigheder og støtte til civilsamfundet. Til gengæld er resultaterne mindre overbevisende, når det handler om at sætte skub i det private erhvervsliv.

Det er bare et par af konklusionerne i tre meget omfattende lande-evalueringer af bistandsarbejdet i de tre afrikanske program-samarbejdslande Benin, Ghana og Mozambique gennem de sidste knap 20 år. Danida har bedt private konsulentfirmaer se på samtlige sektorer, hvor Danmark har givet bistand i alle tre lande, og man går helt tilbage til starten af 90'erne. Modtagerlandene har også været med i arbejdet for at give deres syn på sagen og dermed skabe en fælles ansvarlighed for bistandsprogrammerne.

Danmark har doneret i alt 10,2 milliarder kroner til de tre lande i den periode, som evalueringerne har haft under lup.

DE TRE EVALUERINGER

Ghana:

Evalueringen er gennemført af et hold uafhængige europæiske og ghanesiske konsulenter under ledelse af det tyske firma *Particip GmbH*. Den bygger hovedsagelig på analyser af dokumenter og interviews med en bred vifte af relevante personer. Den er iværksat og koordineret af Danidas Evalueringskontor i samarbejde med den nationale udviklings- og planlægningskommission i Ghana.

Benin:

Evalueringen bygger på en gennemgang af tilgængelig dokumentation om det danske udviklingssamarbejde med Benin samt interviews med beninske samarbejdspartnere, repræsentanter fra Danida og andre donorer. Danidas Evalueringskontor har i samarbejde med *Observatoire du Changement Social* i Benin koordineret analysearbejdet.

Mozambique:

Evalueringen blev foretaget i 2007 af et hold af uafhængige konsulenter fra Europa og Mozambique fra det britiske firma Mohora og det tyske ECORYS. Den er iværksat og koordineret af Danidas Evalueringskontor i samarbejde med Mozambiques Planlægnings- og Udviklingsministerium.

Der er blevet set på pengenes og de forskellige strategiers effekt i forhold til blandt andet reduktion af fattigdom, styrkelse af kvinders rettigheder, miljø, menneskerettigheder, god regeringsførelse, opbygning af landenes egne institutioner, hiv/aids og samarbejdet med andre donorlande.

De tre landeevalueringer er et redskab til Danidas planlægning af fremtidige landestrategier. Formålet med en landestrategi er ikke mindst at give et fingerpeg om, hvordan de knappe ressourcer skal fokuseres, så de har størst mulig effekt. En strategi udstikker rammen for bistandssamarbejdet i en femårig periode, hvilket sikrer et langt konsekvent træk, påpeger souschef i Udenrigsministeriets Afrika-kontor, Ole Thonke:

– Der er argumenter for at engagere sig i stort set alle udviklingspolitiske områder i programsamarbejdslandene, så det gælder om at have nogle klare retningslinjer at arbejde med, når der skal prioriteres, siger han.

”

Evalueringerne giver ikke én magisk formel for, hvordan fremtidige landeprogrammer skal udformes.

Carsten Nilas Pedersen, bilateral chef i Danida.

Timing er god

Carsten Nilas Pedersen, chef for den bilaterale udviklingsbistand på Asiatisk Plads, siger:

– Der er meget at lære af evalueringerne, men jeg vil gerne fremhæve kapacitetsopbygning. Evalueringerne peger på, at det er vigtigt, at vi støtter opbygning af modtagerlandenes egne systemer, især når det gælder forvaltning af penge. Jeg har noteret mig, at Danida får ros for indsatsen på dette område i alle tre evalueringer, siger han.

– Vi har gjort en indsats for at gøre landeevalueringer mere målrettede og resultatorienterede, netop for bedre at kunne bruge dem fremadrettet, og vi har udviklet et godt system til at følge op på evalueringerne. Vi vil helt klart bruge evalueringerne og de meget relevante anbefalinger i forbindelse med Afrika-kommissionen. Timingen er her særdeles god, fastslår Carsten Nilas Pedersen, som tilføjer:

– Evalueringerne giver ikke én magisk formel for, hvordan fremtidige landeprogrammer skal udformes; vi må altid tage hensyn til de konkrete forhold og ikke mindst modtagerlandets prioriteter.

International chef i Folkekirkens Nødhjælp, Christian Friis Bach, er også medlem af regeringens internationale Afrika-kommission. Han bifalder, at Danmark – ifølge evalueringerne – har været en solid drivkraft i koordinering af de forskellige donorerers indsats. Men samtidig ses der en betydelig tilbageholdenhed, når det gælder om at give slip på kontrollen med den danske bistand og i højere grad overlade den til landenes egne institutioner:

– Vi laver for mange projekter, bruger for mange rådgivere, opbygger vores egne parallelsystemer – og satser for lidt på landenes egen involvering, mener Christian Friis Bach.

Ingen magisk formel

I evalueringerne peges der i øvrigt på behovet for bredere og mere sammenhængende indsatser til støtte for udvikling af den private erhvervssektor, idet beskæftigelsesfremme er et kernepunkt i Afrika-kommissionens arbejde.

Ved lanceringen af Afrika-kommissionen kort efter årsskiftet bebudede statsminister Anders Fogh Rasmussen (V), at en ny Afrika-politik netop skal rette fokus på at støtte det private erhvervsliv på kontinentet og derved skaffe jobs til de mange arbejdsløse unge.

Men det er et område, hvor der er lang vej igen, påpeger evalueringerne. I Mozambique har Danmark primært støttet den private sektor gennem det såkaldte PrivatSektorProgram (i dag afløst af B2B), hvor støtten går til partnerskaber mellem danske og mozambiske virksomheder. Men erfaringerne viser, at der er brug for en bredere tilgang, mener Peter Kragelund, projektforsker på Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS):

– Projektstøtte via virksomheder er ikke særligt effektivt, blandt andet fordi der mangler institutioner, der er i stand til at sprede de positive effekter. Der er brug for institutionelle forandringer, som kan give det brede skub til erhvervslivet. Med sektorstøtte kan man for eksempel støtte tekniske uddannelsesinstitutioner, der udbygger de færdigheder, som den private sektor har brug for, siger Peter Kragelund og tilføjer:

– Men det er et langt sejt træk.

LÆS MERE

Lande-evalueringerne om Mozambique og Ghana foreligger på engelsk. Evalueringen af Danidas indsats i Benin er på fransk. Der er resumeer på dansk af alle tre evalueringer.

Kan downloades fra www.evaluering.dk eller bestilles på www.danida-publikationer.dk

BISTANDSDOKTOREN

Formålet med evalueringer er at kunne gøre arbejdet bedre, ikke at score billige points, siger økonomen Stephen Lister, som har stået i spidsen for evalueringen af den danske bistand til Mozambique.

Af Peter Tygesen, Maputo

Da den unge økonom Stephen Lister i 1973 var færdig med sin uddannelse på Oxford, blev han ansat i det unge afrikanske land Botswana. Opholdet gjorde dybt indtryk, for han så en afrikansk administration, der virkede:

– Landet havde tilfældigvis nogle meget kloge folk i spidsen, som havde indledt selvstændigheden med en ambition om at klare sig for de penge, landet havde. De ville ikke være afhængige af britisk støtte. De havde derfor opbygget en fornuftig finanspolitisk og økonomisk tradition, da pengene fra verdens største forekomst af diamanter pludselig begyndte at vælte ind, siger han.

Erfaringen betød, at Lister kendte til et afrikansk lands fungerende økonomiske forvaltning indefra, da bistandsorganisationerne senere begyndte at vende sig væk fra enkeltprojekter mod mere omfattende programmer.

En efterspurgt herre

I dag er Stephen Lister en af Europas mest efterspurgte rådgivere, når donorlande skal evaluere deres indsats. Insidere i evalueringskredse taler faktisk om en særlig Stephen Lister Standard: Dyb faglig stolthed og indsigt, høj integritet og en særlig evne til at se de strategisk vigtige vinkler.

Da en gruppe på flere end 30 donorer var kørt fast med en evaluering af budgetstøtten, tilkaldte de Lister for at få arbejdet gennemført. Da Danida i 2005, som noget ganske nyt, ville evaluere sin bistand til et helt land over en længere periode, leverede han og hans konsulentfirma Mokoro pionerindsatsen med landeevalueringen af Uganda.

Og netop nu offentliggøres Mokoros og Ecorys landeevaluering af Mozambique, lige som Stephen Lister er hovedtaler den 9. oktober ved Danidas store offentlige møde om tre landeevalueringer.

Udvikling. Hvad er det?

På trods af den høje status i bistandsverdenen, erkender Stephen Lister, at han stadig ikke ved, hvad udvikling er:

– Vi ved, at udvikling betyder at folk bliver

mindre fattige og har flere valg, og vi ved, at det samtidig handler om at skabe effektive institutioner i udviklingslandene. Det vanskelige er imidlertid at forstå, hvorfor nogle lande klarer sig bedre end andre. I 1960'erne var man hovedsagelig bekymret for de asiatiske lande, som alle troede var håbløse, siger han og tilføjer så:

– Men vi ved dog, at det ikke handler om, at folk lige pludselig bestemmer sig for at 'opføre sig pænt'. Vi ved, at det handler om en langsigtet indsats med uddannelse, økonomisk vækst, forandring, fremkomst af en middelklasse, udenlandsk påvirkning og mange flere forhold. Bistand er et af disse forhold.

Spild er uundgåeligt

Kan man undgå at spilde penge undervejs i bistanden?

– Nej. Man kan aldrig give bistand uden at noget bliver spildt, først og fremmest fordi det i enhver virksomhed er uøkonomisk at styre så detaljeret, at intet spildes. Derudover er spild jo et meget bredt begreb. Det er spild, når bistanden koster mere end den bør, fordi donorer binder hjælpen til køb i for eksempel giverlandet. Det er spild, når pengene står og venter, fordi den lokale forvaltning eller politik ikke er effektiv. Det er spild, når nogen sætter pengene ind på deres private bankkonto. Af en eller anden grund er vi mest optaget af det sidste. Samtidig bør man aldrig glemme, at mange landes såkaldte bistand er givet med alle andre formål for øje end netop dét at udvikle modtagerlandet.

Kan det ikke være vanskeligt for politikerne at forklare, hvorfor man skal give bistand, når noget bliver spildt?

”

I 1960'erne var man hovedsagelig bekymret for de asiatiske lande, som alle troede var håbløse.

Stephen Lister, udviklingsekspert.

– Jeg tror, at en stor del af diskussionen om bistand handler om forskellige holdninger til statens rolle. Denne diskussion er blevet forstærket i takt med, at vi forlader støtten til enkeltprojekter og koncentrerer os mere om at støtte institutionerne i modtagerlandene. Oprindeligt var den økonomiske idé at analysere, hvor landene havde et investeringshul, hvorefter donorerne investerede i de projekter, som de mente gav det største 'udviklingsmæssige afkast'. Så ville resten løse sig af sig selv. Sådan gik det ikke. Man fandt ud af, at mange projekter ikke lykkedes på grund af omgivelserne: Veje blev ikke vedligeholdt, og den overordnede politik var forkert, så langsomt gik det op for donorerne, at de måtte involvere sig i regeringsførelsen. Dermed blev bistan-

den også til en diskussion om, hvordan man driver en stat, og hvad statens rolle er i udviklingen af landet og forbedring af folks forhold.

Simple historier, simpel bistand

Bistandens komplicerede væsen kan gøre det svært at forklare, hvad støtten egentlig fører med sig.

– Det er meget let at sige, at 'vores penge går lige præcis til netop dette sultne barn eller vaccinerer lige netop denne gravide kvinde'. Men sådan er virkeligheden jo ikke. Barnet og moderen fungerer i et samfund, hvor bistand kun er én lille brik. Hvad hjælper det at give et enkelt barn penge til skolegang, hvis det dør af malaria, fordi landet ikke har et sundhedssystem? Hvad hjælper det, hvis skolerne er elendige eller der ikke bliver skabt arbejdspladser? spørger Stephen Lister og giver selv en del af svaret:

– De gribende simple historier, der kan bruges til at indsamle penge, fører let til simpel bistand, der ender med at blive et problem i sig selv. Det kan være langt vanskeligere at forklare, at man bidrager til at få et land til at fungere. Men folk i donorlandene er jo ikke dumme. De kan godt se ideen med at hæve antallet af børn i skolerne og forbedre kvaliteten af det, de lærer.

Ingen billige points

Udvikling fulgte Lister under et par interviews under holdets Mozambique-evaluering. Han indledte hver eneste seance med at understrege, at 'Danida tager evalueringer alvorligt. Vi er her ikke for et syns skyld, men skal levere konstruktiv kritik.'

Hvorfor siger du egentlig 'konstruktiv' kritik?

– Formålet med evalueringer er at kunne gøre arbejdet bedre, ikke at score billige points. Det kan være nemt i bakspejlet at sige, hvordan tingene kunne gøres bedre, men jeg mener, det er vigtigt at vurdere, hvad man kunne have gjort på det pågældende tidspunkt med de til rådighed stående midler. Ud fra dette kan man vurdere, hvad der gik godt, og hvad der ikke gik godt – og hvorfor. Hvis man ikke medtager det forbehold, lærer man ikke, hvordan man kan blive bedre.

Peter Tygesen er journalist og forfatter til Mozambique-bogen 'De gode menneskers land', som anmeldes s. 25 i dette nummer.

Stephen Lister, teamleader på landeevalueringen af Mozambique. Foto: Gerda Adams.

Danmarks bistand til tre afrikanske programsamarbejdslande har været underkastet en omfattende analyse. Her hospitalet i Tete i Mozambique. Foto: Jørgen Schytte.

GYLDNE TIDER FOR GHANAS CIVILSAMFUND

Ghana: Bedre sundhed er essentiel for gravides sikkerhed. Foto: Klaus Holsting.

Fine resultater inden for god regeringsførelse og udvikling af civilsamfundet. Men burde Danida fortsat have støttet landbruget i Ghana, spørger evaluering.

Af Marlene Lyhne Sørensen

En gruppe unge i det nordlige Ghana har startet foreningen Bawku Literacy Society, og med støtte fra Danida kastet sig ind i kampen for en løsning på de etniske konflikter i regionen.

I kraft af sin mangfoldige medlemssammensætning illustrerer de, at det godt kan lade sig gøre at sidde i samme rum uden at slå hinanden ihjel. Desuden inviterer foreningen høvdinge fra regionens forskellige etniske grupperinger til dialogmøder og forsøger derigennem at tilskynde til en fredelig sameksistens.

Ghanas nuværende demokratiske forfatning – der så dagens lys efter mange år med militærstyre – er kun 16 år gammel, men Bawku Literacy Society er blot ét eksempel på et spirende, ghanesisk civilsamfund, som har udviklet sig gunstigt de senere år – ikke mindst med hjælp fra dansk udviklingsbistand.

En del af organisationens midler kan søges via fonden *Good Governance & Human Rights Fund*, som administreres af Ulandsorganisationen IBIS. Demokrati- og politikmedarbejder i IBIS, Lars Koch, mener, at en af forklaringerne på de gode resultater, er, at der ikke alene satses på økonomisk finansiering af civilsamfundet. Der bliver samtidig givet støtte til kapacitetsopbygning:

– De nye NGO’er er som regel meget svage organisatorisk, og de har brug for værktøjer til at administrere den økonomiske støtte. Derfor underviser vi dem blandt andet i at søge information, i forhandlingsteknik og i opbygning af en organisation. Derved er vi med til at forhindre, at de gode intentioner – og ikke mindst pengene – løber ud i sandet, siger Lars Koch.

Ingen penge til ’tomme skaller’
IBIS har derfor ansat en række medarbejdere på de lokale kontorer i Ghana til at rådgive de NGO’er, som efter ansøgningsrunden har opnået støtte til deres projekter.
– Mange bliver sorteret fra i ansøgningsrunden, fordi de vurderes til at være tomme

skaller, der først og fremmest er interesseret i at suge penge ud af fonden. Uden lokalt kendskab kan det være svært at gennemskue, og derfor er det vigtigt, at støtten til civilsamfundet bliver givet ud fra et kendskab til organisationerne og lokalsamfundene, siger Lars Koch.

Evalueringen hæfter sig ved, at et af de mest markante resultater af støtten til det ghanesiske civilsamfund er, at myndighederne i stigende grad lytter til røsterne fra de mange organisationer – herunder dem, der arbejder for at forbedre rammevilkårene for erhvervslivet. Samtidig er der fra civilsamfundets side gjort en stor indsats for at bekæmpe korrupsion.

Vi må prioritere

Trods de gode resultater rejser landeevalueringen alligevel tvivl om, hvorvidt de danske bistandskroner bliver brugt optimalt. Spørgsmålet, der rejses, er, om det var rigtigt af Danida at trække sig ud af landbrugssektoren i landet.

I sine kommentarer til evalueringen svarer Danida: ”*Evalueringen sår tvivl om rigtigheden af at forlade landbrugssektoren. Danmark kan imidlertid ikke være i alle sektorer, og der er allerede en række donorer, der støtter landbruget i Ghana.*”

Danmarks just afgående ambassadør i Accra, Flemming Bjørk Petersen, mener dog ikke, at det behøver at være et enten-eller:

– Det drejer sig om at udforme støtten via erhvervssektorprogrammet på en sådan måde, at programmet i særlig grad tilgodeser behov inden for forædling og salg af landbrugsprodukter såsom risikovillig kapital og landbrugsfaglig træning. Derved kan vi bidrage til at løse den uhyre vigtige opgave med at skabe jobs til Ghanas unge, siger han.

GHANA OG DANMARK

Ghana har været programsamarbejdsland for dansk bistand siden 1989.

Det nuværende samarbejde bygger på landestrategien 2004-08.

Danmark har gennem evalueringsperioden hørt til blandt de fem-seks største bilaterale donorer. I 2006 lød den danske støtte på knap 400 mio. kr., hvilket gjorde Ghana til Danmarks femtestørste programsamarbejdsland.

KVINDERETTIGHEDER PÅ FREMMARCH I BENIN

Benin: Danida har været med til at forbedre landets infrastruktur, eksempelvis ved at støtte vejbyggeri. Mandlige og kvindelige arbejdere får i øvrigt lige meget i løn. Foto: Jørgen Schytte.

Det er især inden for ligestilling og drikkevand, dansk bistand har sat sine fingeraftryk, viser evaluering af udviklingssamarbejdet med Benin.

Af Marlene Lyhne Sørensen

Det er blevet bedre at være kvinde i Benin de senere år. I hvert fald hvis man spørger ph.d. Ariane Djossou-Segla, som er ansat på den danske ambassade i det vestafrikanske land Benin med ansvar for ligestilling og udvikling. Danidas hjælp og støtte har bidraget til væsentlige fremskridt for ligestillingen, både når det gælder lovgivningen og i praksis i lokalsamfundet.

– Danida har blandt andet støttet vejbygningsprojekter, hvor kvinder har kunnet få arbejde på lige fod med mændene. Det at få nye muligheder for at tjene sine egne penge har været med til at højne kvindernes selvbevidsthed og givet dem mod til at gå videre med andre aktiviteter fx ved hjælp af mikrokredit, siger Ariane Djossou-Segla. Danida støtter også udvikling af vandforsyning i Benins landområder, og her er der fremgang, når det gælder kvinders repræsentation og rolle i de brugergrupper, som står for vedligeholdelse af – og hygiejne i relation til – brønde og vandposter.

Forbud mod flerkoneri

I forhold til de juridiske rettigheder for kvinder er der i 2004 vedtaget en ny familielovgivning, som blandt andet forbyder flerkoneri og tvangsægteskaber. Kvinders arveret er sikret, og der er blevet indført et forbud mod omskæring af piger. En forening af kvindelige jurister samt en lang række NGO’er sørger – med støtte fra Danida – for at få formidlet den nye lovgivning til kvinder i alle dele af samfundet, så de er bevidste om deres rettigheder.

– Dansk bistand har bidraget væsentligt til at få sat kvinderettigheder på den nationale dagsorden, siger Ariane Djossou-Segla. I 2002 fik kvinder i Benin for første gang mulighed for at stille op til valg i landets 67 kommuner. 440 kvinder benyttede sig af muligheden – 46 blev valgt ind.

Det er ikke ret mange i forhold til de 1.119 mænd, der fik plads i landets kommunalråd – men trods alt en start.

– I starten af 2008 har der været nye valg,

og det bliver interessant at se, om der er sket fremgang, siger Ariane Djossou-Segla.

Lånemuligheder for kvinder

Men selv om mange tiltag har været vellykkede, når det gælder ligestilling, så er der også ting, som bør rettes til i den fremtidige indsats, mener Ariane Djossou-Segla. På ønskelisten står blandt andet bedre lånemuligheder for kvinder og nye tiltag inden for uddannelse, der på sigt kan gøre det lettere for kvinder at organisere sig og starte virksomheder. Og så er det også fremover vigtigt at arbejde med at udvikle og gennemføre ny lovgivning påpeger hun – og det bør ske i samarbejde med civilsamfundet og landets egne myndigheder for at sikre bæredygtighed og gennemslagskraft.

– Der blev lavet en vejledning i relation til loven om monogamt ægteskab sammen med en NGO. Men den slags opnår først legitimitet, når det bliver lavet sammen med det ministerium, som har ansvaret for de lovgivningsmæssige retningslinjer i Benin, siger Ariane Djossou-Segla.

BENIN OG DANMARK

Benin har været programsamarbejdsland for dansk bistand siden 1992. Det nuværende samarbejde bygger på landestrategien 2004-08.

Danmark har gennem evalueringsperioden hørt til blandt de tre største bilaterale donorer. I 2006 lød den danske støtte på lidt under 200 mio. kr., hvilket gjorde Benin til Danmarks tiendestørste programsamarbejdsland.

MOZAMBIQUE: TO STORE SKØNHEDSPLETTER

Mozambique: Danidas støtte til energisektoren har medført, at en større del af befolkningen har adgang til elektricitet. Foto: Jørgen Schytte.

Generel ros til Danidas udviklingsarbejde i Mozambique. Men evalueringen påpeger ’misbrug af budgetstøtten’.

Af Marlene Lyhne Sørensen

Danidas omdømme og troværdighed i Mozambique har fået et par dybe ridser i lakken. Og det med god grund, konkluderer evalueringsgruppen (se boks side 15 + artikel side 13), som har vurderet Danmarks bistandsarbejde i det sydøstafrikanske land siden 1992. Begge gange handler det om det kontroversielle begreb *budgetstøtte*. To gange, i 2004 og i 2006, har Danmark indefrosset budgetstøtten og evalueringen betegner begge tilfælde som ’misbrug af budgetstøttesystemet’.

I 2004 blev indefrysningen udløst af en planlagt retssag mod tre danske statsborgere, der arbejdede som rådgivere i Mozambique. Retssagen blev aldrig ført ud i livet, men den betød, at Danida stoppede planlægningen af nye aktiviteter i ti måneder, og at det danske bidrag til den direkte budgetstøtte blev aflyst i resten af 2004.

”At bruge budgetstøtten som et diplomatisk håndtag underminerer dens troværdighed som et pålideligt finansieringsinstrument (...) Ved at opfordre Mozambiques regering til at gribe ind i den juridiske proces underminerede Danmark troværdigheden af sin egen støtte til retssystemet og bestræbelsen på en tredeling af magten”, lyder en af evalueringens konklusioner.

Et spørgsmål om tillid

Den anden indefrysning skete i 2006 som reaktion på uregelmæssigheder med håndteringen af danske midler i Zambézia-provinsen.

En tilbundsgående revisionsundersøgelse bekræftede, at der havde været omfattende fejl og mangler i forvaltningen af uddannelsesprogrammet i provinsen, herunder manglende overholdelse af procedurer og regler samt manglende dokumentation for og godkendelse af en del af de under programmet afholdte udgifter. Uregelmæssighederne rejste spørgsmålet om, hvorvidt man fortsat – på danske skatteyderes vegne – kunne have tillid til Mozambique, og konsekvensen blev, alle nye aktiviteter blev sat i bero og programmet sat under skærpet administration fra ambassaden.

– Jeg har allerede under premierminister Luísa Diogos nylige besøg i Danmark drøftet

sagen med hende og modtog forsikringer om, at den mozambiquiske regering fuldt ud støtter den tilbundsgående undersøgelse og vil sikre, at der følges op på denne. Premierministeren understregede samtidig, at den mozambiquiske regering ikke tolererer misbrug af offentlige midler og vil tage de nødvendige skridt, sagde udviklingsminister Ulla Tørnæs (V) dengang efter at have orienteret Finansudvalget og Udenrigsudvalget om sagen.

Mozambique opfyldte siden tilbagebetalingskravet på i alt 2,4 mio. dollars. Tilliden var genoprettet, og de indefrosne danske bistandskroner blev herefter udbetalt.

Evalueringsgruppen støtter den skrappe kontrol med korruption og svindel, men beklager den opståede usikkerhed omkring budgetstøtten og opfordrer til alternative metoder:

”Det var ikke passende at tage budgetstøtten som gidsel på grund af problemer i et separat projekt”, lyder konklusionen.

Ny aftale på vej

Danida arbejder nu på at forebygge lignende tilfælde og arbejder sammen med de andre donorer, der giver budgetstøtte, på at forbedre procedurerne for fælles reaktioner ved misbrug af økonomiske midler.

– Donorerne i Mozambique ønsker løbende at forbedre de fælles retningslinjer for budgetstøtten. I øjeblikket arbejdes der således på en ny aftale for budgetstøtten, som vil komme til at indeholde fælles standarder og indikatorer, men også helt konkrete anvisninger af, hvordan der kan reageres unilateralt med budgetstøtten i tilfælde af at en donor finder, at grundlæggende principper er brudt. Det er i tråd med ’Paris-ånden’, og det støtter vi, siger Niels Richter fra Maputo.

Evalueringsgruppen kalder de to episoder for ’skønhedspletter’ i Danmarks finansielle støtte, der ellers beskrives som en ’ekstremt værdifuld komponent’ i den makroøkonomiske stabilisering af landet. Desuden roses også et godt fremsyn fra Danidas side, blandt andet i form af udvikling af fælles mekanismer for generel budgetstøtte.

MOZAMBIQUE OG DANMARK

Mozambique har været programsamarbejdsland siden 1989. I 2006 modtog Mozambique i alt 425 millioner kr. i dansk bistand og blev dermed det tredje største danske programsamarbejdsland.

TRE LANDE TIL TJEK

Set i fugleperspektiv. Hvad skriver de tre nye landeevalueringer om styrker og svagheder i Danidas udviklingssamarbejde med Ghana, Benin og Mozambique?

Ghana

Udenlandsk bistand spiller en central rolle i Ghana. I årene 2003-05 steg bistanden fra 872 mio. til 1,1 mia. dollars. Det svarer til en tiendedel af bruttonationalindkomsten og en tredjedel af de offentlige udgifter. I evalueringsperioden er andelen af fattige faldet fra knap 40 pct. i 1998-9 til knap 29 pct. i 2005-06. Danmark yder omkring 5 pct. af den samlede bistand til landet.

Det danske bidrag har haft betragtelig effekt blandt andet ved at:

- opbygge institutionel kapacitet specielt indenfor vand og sanitet, transport og sundhed
- sikre et bedre vejnet og bedre serviceydelser indenfor vand og sanitet samt sundhed.
- fremme god regeringsførelse og støtte af civilsamfundets udvikling.
- fremme kvinders rettigheder
- flytte sig fra projekter over mod sektor- og budgetstøtte, og hvilket tilsyneladende har været medvirkende til at gøre det billigere at gennemføre bistandsaktiviteterne.

- Der stilles spørgsmålstejn ved, hvorvidt det har været hensigtsmæssigt at undlade støtte til landbrugssektoren.
- Ikke tilstrækkelig sikring af bæredygtighed.
- På det overordnede plan: Den økonomiske ulighed mellem den nordlige del af landet og de rigere egne i syd vokser.
- Mangel på exit-strategier, det vil sige en afslutning af det danske engagement.

Evalueringen dækker udviklingssamarbejdet mellem Danmark og Ghana i perioden 1990-2006, og en samlet bistand på i alt 3,9 mia. kr. Alt i alt er der tale om en gennemgang af 43 større Danida-projekter, sektorstøtte inden for seks områder, 54 projekter i den private sektor, 18 NGO-projekter, tre rammeaftaler med NGO'er og rådgiverbistand.

Benin

- Forbedrede kvinderettigheder.
- Dansk bistand har bidraget aktivt til at etablere en ny national politik for hele vandsektoren, og vandforsyningen er blevet styrket mærkbart.

- Veje er blevet bygget og renoveret med dansk støtte, og der er skabt mange arbejdspladser.
- Bistanden er målrettet de nationale ønsker og politiske prioriteringer og baseret på et tæt samarbejde med andre donorer. Den er gennemført af uafhængige franske, danske og beninske konsulenter via firmaerne Proman (Luxemburg) og Egisbceom (Frankrig).

- Begrænsede resultater i landbrugssektoren
- Begrænsede resultater hvad angår god regeringsførelse og retsvæsen
- Mangel på brugbare monitorerings- og evalueringssystemer.

Den danske indsats er for spredt. Dermed bliver det vanskeligt at sikre den nødvendige sammenhæng og forankring af aktiviteterne i lokale institutioner i Benin. Evalueringen nævner desuden, at der bør fokuseres mere på bæredygtigheden af de aktiviteter, der modtager dansk støtte.

Danmark har i en årrække givet bilateral udviklingsbistand til Benin, der ligger i Vestafrika mellem Nigeria og Togo. Evalueringen vurderer resultaterne af den bilaterale udviklingsbistand til Benin i perioden 1990-2006, i alt ca. 1,8 mia. kr.

Mozambique

- Gode resultater inden for uddannelses- og sundhedssektorerne, herunder ros til den støtte, der er givet til at bekæmpe hiv/aids.
- Støtte til energisektoren har skabt fremgang på energiområdet.
- Gode resultater inden for støtte til reformer af den offentlige sektor og til dele af retsvæsenet.
- Uafhængige konsulenter fra Europa og Mozambique via det britiske firma Moko-ro og det hollandske firma ECORYS.

- Problemer med regnskabsafleggelse og ønsket om en mere synlig dansk bistand har – navnlig i den sidste halvdel af den evaluerede periode – gjort Danida forsigtig med at bruge landets egne finanssystemer til at fordele bistanden og med at give budgetstøtte. Danida har også flere gange tilbageholdt bistand, som svar på problemer med håndteringen af danske midler.
- Sparsomme resultater indenfor miljø, landbrug og fiskeri samt god regeringsførelse.

Evalueringen analyserer den danske bilaterale støtte til Mozambiques udvikling i perioden 1992-2006. En samlet bistand på i alt ca. 4,5 mia. kr.

NU GÅR MANDEN TIL MADLAVNING

Der skulle meget overtalen og mange år til, før ægteparret Cuellar Loayza forstod, at det ikke er meningen, at manden slår sin kone, hvis de er uenige om noget.

Af Lise Josefsen Hermann

I et lille lerhus på hovedgaden i den lille landsby *El Villar* finder vi ægteparret Paolino Cuellar og Rosalia Loayza. De viser igennem husets ene rum, der både fungerer som stue, kontor og soveværelse, og ud til baggården, hvor der er bedre plads til at sidde ned og tale, når man har gæster. Rosalia Loayza har været aktiv i den lokale kvindegruppe i fire år og deltager jævnligt i møder uden sin mand. Men vejen dertil har ikke været nem.

Slagsmål og diskussioner

Jeg er næsten flov ved at spørge, men får alligevel sendt ordene af sted.

– Har I nogle sinde haft problemer med vold i familien?

De kigger lidt uforstående på mig.

– Ja selvfølgelig, lyder det fra dem begge. Men ikke længere.

Nu har Rosalia Loayza lært til sine kvindegruppemøder, at kvinder også har rettigheder. Og den viden har hun taget med hjem i lerhytten til sin mand.

– Men det er ikke nemt at holde op med at slå sin kone, bedyrer Paolino Cuellar.

– Så skal man lige pludselig tale om problemerne i stedet for at man bare kan slå og få ret. Jeg bliver stadig meget genert, når vi skal tale om den slags, fortæller han.

Det er heller ikke gået lige så fredeligt for sig i alle familier, da arbejdet med kvindegrupperne begynder.

– Nogle mænd ville bare bestemme over deres kone. Så da konen kom hjem fra mødet

med de andre kvinder, og pludselig krævede sin ret til også at bestemme, ja, så var der en del slagsmål og voldsomme diskussioner rundt om i byen, husker ægteparret.

Madlavning i macholand

Mens parret er åbne omkring volden i familien, vægrer de sig til gengæld lidt ved at fortælle om deres næste projekt i ligestillingens navn. For naboen skulle jo nødtigt høre med. Machokulturen dominerer stadig her i den bolivianske højlandsby. Hvert fald er det lidt

”

Men det er ikke nemt at holde op med at slå sin kone. Så skal man lige pludselig tale om problemerne i stedet for at man bare kan slå og få ret.

Paolino Cuellar.

pinligt at fortælle, at Paolino har meldt sig på et madlavningskursus. Men det hele skal jo hænge sammen:

– Hvis min kone går til møder, så bliver jeg også nødt til at lave mad, fortæller Paolino Cuellar.

Han sender et lidt skeptisk blik i retning af de gamle blikgryder ovre i hjørnet af lerhusets eneste rum, inden han giver mig det traditionelle kindkys til afsked. Som for at fortælle mig, at jeg ikke skal tro, at det er nemt at ændre på så mange generationers nedarvede familiemønstre.

Lise Josefsen Hermann er freelancejournalist.

Rejsen til Bolivia var finansieret af Ulandsforeningen Dialogos

Mød en boliviansk kvinde, der altid har gået sine egne veje for at få lov til at bestemme. Og så én, der gik til møder uden at åbne munden – og nu sidder i kommunalbestyrelsen.

Af Lise Josefsen Hermann

Hun hilser og høfligt og griner lidt genert, da vi skal tale sammen. Alligevel er der noget ved hende, der er anderledes. Og det er ikke bare tilnavnet. Anarkista. Det er også det bestemte blik hos den unge indianerkvinde. Her er en stærk kvinde, fornemmer jeg hurtigt.

Vi er i landsbyen El Villar, der ligger seks timers kørsel uden for den gamle hovedstad Sucre i højlandsregionen Chuquisaca i Bolivia. Og vi er sammen med en kvinde, der ikke er, som bolivianske kvinder er flest.

Aña Rodas Cuellar er byrådsmedlem i El Villar og har været det siden 1995. Samtidig er hun formand for El Villars organisation af landsbrugsproducenter og for en stor biavlerorganisation, der dækker tre kommuner i området. Den frembrusende kvinde er bestemt i stemmen, når hun taler om, hvad der skal til, for at der kommer mere lighed mellem kønnene i det bolivianske samfund:

– Den største barriere ligger hos kvinderne selv, ikke i samfundet, strukturen eller hos mændene. Det er kvinderne, der må rette ryggen og beslutte sig for, at de vil have del i magten. Ellers får de det ikke, siger Aña Rodas Cuellar alias Aña Anarkista.

Men det er også let nok at sige for hende, der allerede som 14-årig, for mere end tyve år siden, begyndte sin politiske karriere i en organisation af unge bønder i sin hjemlandsby, *Las Gunillas*. Du hun blev gift, var det klart for manden fra begyndelse, at her var

Aña Rodas Cuellar alias Aña Anarkista. Foto: Lise Josefsen Hermann

tale om en hustru, der ikke fandt sig i at blive hjemme og passe kødgryder og børn. Og det gjorde hun heller ikke: Aña Rodas Cuellar blev i 1995 for første gang valgt som suppleant til byrådet i El Villar, og i 2006 blev hun fuldgældigt byrådsmedlem.

Mændene skubbes af pinden

Længere nede ad vejen i centrum af den lille landsby, er kvinder fra kommunen og to nabokommuner til møde. I det dunkle lokale sidder syv kvinder samlet for at tale om resultater fra arbejdet med kvindegrupperne.

Den danske U-landsforening Dialogos har siden 1994 haft projekter i området, der blandt andet arbejder med at få kvinderne til at organisere sig. For bare få år siden var det normen, at kvinderne skulle indhente tilladelse fra deres mand, for at få lov til at mødes med andre. Og nu sidder de syv kvinder bare og holder møde. Et synligt resultat af arbejdet med kvindegrupperne.

En af kvinderne til mødet er Lurgia Cáceres fra nabolandsbyen *Alcalá*. Det er med et smil på læben, hun tænker tilbage på de første

BOLIVIA:

- Kvinder fik stemmeret i 1953
- Siden 1999 har det været lovpligtigt med en kvindevote på 30 pct. i folkevalgte råd
- Alligevel er under 20 pct. af byrådsmedlemmerne og medlemmerne af kongressen kvinder

DANMARK:

- Kvinder fik stemmeret i 1915
- 38 pct. af medlemmerne af Folketinget er kvinder
- 27 pct. kvinder i kommunalbestyrelserne

”

Den største barriere ligger hos kvinderne selv, ikke i samfundet, strukturen eller hos mændene. Det er kvinderne, der må rette ryggen og beslutte sig for, at de vil have del i magten.

Aña Rodas Cuellar alias Aña Anarkista.

Hvorfor blive ved med at gå bagved, når man kan gå forrest? Foto: Mike Kollöffel.

AÑA ANARKISTA OG DE TAVSE KVINDER

møder i kvindegrupperne for mere end ti år siden:

– Det var nogle meget stille møder, for ingen turde sige noget. Vi var ikke trygge ved at tale i en forsamling. Først efter nogle møder begyndte vi én efter én at åbne munden, fortæller den lille indianerkvinde.

Og siden har Lurgia Cáceres både lært at åbne munden, og deltage i politik. Hun er i dag byrådsmedlem og har hele to kvindelige kollegaer. Mændene tæller derimod kun to i byrådsalen.

– Det er fordi, at kvinderne virkelig kæm-

per for at komme til. Mændene kan slet ikke følge med længere. De er ikke vant til at gøre sig umage for at blive siddende på magten. Ja, så bliver de simpelthen skubbet af pinden af kvinderne, fortæller Lurgia Cáceres.

Forbedring kan være forværring

Men selvom det ved første øjesyn er positivt, at kvinderne i Bolivia får mere plads på den offentlige scene, så skal vi passe på med at klappe i hænderne for tidligt, advarer Marta Noya Laguna, der er leder af kvinderetsorganisationen *Centro Juana Azurduy* i Sucre.

– Det er ikke altid, at forbedringerne virkelige er forbedringer. Ofte forværrer det faktisk levevilkårene for kvinderne, hvis de for eksempel går ind i politik. For de skal stadig passe hus, børn og det hele derhjemme. Det er nødvendigt, at mændene hjælper mere til derhjemme, for at den her ligestilling skal blive til virkelighed. Og det er desværre ikke lykkes endnu, siger hun.

Ude på landet i El Villar nikker Aña Anarkista til kvinderetsforkæmperens udsagn.

– Det er vigtigt også at undervise mændene i deres koners rettigheder. Fortælle dem, at

også mænd for eksempel kan passe børn, mener Aña Rodas Cuellar.

Og kvinderne skal ikke læne sig tilbage, for så er de selv ude om, at det er mændene, der bestemmer det hele:

– Der vil altid være udfordringer for kvinder. For der vil altid være mænd, der siger 'hertil og ikke længere!' Og ligeså længe skal vi kæmpe for også at have del i magten, lyder det fra den stærke kvinde, de andre kalder anarkist.

Flere af de mange landsbyer langs den cambodjanske kyst har indgået aftaler om selv at forvalte mangrovens fiske- og andre ressourcer.

MANGROVENS MANGFOLDIGHED

Fiskere i nogle af Cambodjas fattige kystlandsbyer har skiftet net og ruser ud med grise og høns. Det har mindsket presset på mangroveskovene, og fiskerne tjener stadig penge. Desværre har det lange udsigter, når det gælder at få de gode ideer bragt videre.

Tekst og foto: Uffe Wilken, Phnom Penh

Scene fra dansk bistand: Det minder til tider om en boksekamp, hvor ringen er pagodens rå og blankslidte trægulv. Kombattanterne er

ophidsede borgere i landsbyen Koh Kapi. En senet, solbrændt fisker med et rødnet khmer-tørklæde belærer med fast stemme tilhørerne om, at han vil fortsætte med at fiske ulovligt, lige så længe fiskere fra andre egne også gør det.

Hver tilhører har en mening om, hvordan landsbyen skal udnytte sin del af mangroveskoven og dens efterhånden sparsomme ressourcer.

Dommeren er miljøministeriets ekspert. Diskussionen kræver, at han mobiliserer alle sine talenter. Han bruger sit hvide skjorteærme til at tørre sveden af panden og må ofte ud til siden for at tanke vand.

Endelig bærer anstrengelserne frugt. Hans tilfredse blik fortæller, at indsatsen har virket. Den gode stemning fra mødets begyndelse breder sig igen, og folk fra ministerierne og

provinsmyndighederne blander sig med landsbyens fiskere og husmødre. Sammen får de skrevet problemer, prioriteter og løsninger ned.

Hjælp til selvhjælp

Situationen er taget fra et dansk kystzoneforvaltningsprogram i Cambodja.

Efter år med borgerkrig skabte et FN-støttet valg i 1992 basis for en positiv udvikling, og et miljøministerium blev etableret samme år. Med freden begyndte befolkningen at vende blikket i nye retninger. Kystområderne, som indtil da havde været relativt uberørte, begyndte så småt at blive udsat for et stigende pres.

Mangroveskovene blev fældet og solgt som brændsel – eller erstattet af rejefarme og saltindvindingsanlæg. Fiskerne mærkede en

markant nedgang i fangsterne, ikke mindst fordi udenlandske både sejlede på rovdrift i cambodjanske farvande.

I 1997 tog Danida initiativ til et kystzoneforvaltningsprojekt, der skulle komme til at strække sig over ti år. Gorm Jeppesen fra Dansk Hydraulisk Institut var team-leder på projektet i en stor del af tiden. Han forklarer:

– Landets situation var helt enestående. Vi taler om et system, der igennem 25 år havde gennemgået omfattende ødelæggelser. Da den danske støtte blev indledt var der udbredt mangel på kompetence, lovgivning og systemer på alle niveauer.

En væsentlig del af projektet var vendt mod de lokale samfund. 30-40 landsbyer blev inddraget i aktiviteter, hvor komiteer selv udpegede problemer og fandt løsninger. Det resulterede i en række pilotprojekter, der støt-

tede alternative indtægtsmuligheder og planer for selvforvaltning af lokalområdernes naturressourcer.

Det lilla hæfte

Scenen fra pagoden i begyndelse af denne historie foregik i december 2004. Koh Kaptic var en af de udvalgte landsbyer, hvor der var en sund skepsis overfor projektet.

Nu små fire år efter finder en pæn, gråhåret dame en lilla kladdebog frem og viser tallene i kolonnerne. Fru Prak Heang er landsbyens leder, og hun holder regnskab med fælleskassens beholdning. Pengene er blandt andet tjent på husdyrhold, som var ét af de alternativer til fiskeri, den ophidsede diskussion for fire år siden drejede sig om.

Hun modtager os under halvtaget i familiens hus. Tre-fire generationer ligger i hængekøjer, sidder på plastikstole eller kravler rundt på det støvede betongulv og hjælper hende med at besvare spørgsmålene. Hun fortæller:

– Projektet og landsbyen udvalgte 32 familier, som skulle deltage i et pilotprojekt med husdyrhold. Danida-projektet gav ti høns og to grise til hver familie, så de kunne skaffe sig grundlag for en anden indkomst end fiskeriet. Nu her et par år efter bliver overskuddet fra salget af kyllinger og koteletter sat ind i vores fælles kasse.

Ideen til kassen kom fra FN’s udviklingsorganisation (UNDP). UNDP gav også et startbeløb, da kassen blev etableret i januar 2007. Hver måned sætter 35 familier penge ind, så kassen nu har en beholdning på ca. 20 millioner riel (ca. 5.000 dollars). Medlemmerne kan låne til en favorabel rente, hvis de vil kaste sig ud i noget nyt, mens ikke-medlemmer må betale lidt mere. Kassen har en bestyrelse, som indtil videre har arbejdet gratis.

” Danida-projektet gav ti høns og to grise til hver familie, så de kunne skaffe sig grundlag for en anden indkomst end fiskeriet. Nu her et par år efter bliver overskuddet fra salget af kyllinger og koteletter sat ind i vores fælles kasse.

Prak Heang, landsbyen Koh Kaptic

En del af kystzoneprojektet fokuserede på at give folk nye kompetencer. De familier, der skulle i gang med husdyrbrug måtte først igennem en kort landbrugsuddannelse, inden de blev sluppet fri som deltidslandmænd. Andre i landsbyen deltog i kurser og blev omskolet til mekanikere, elektrikere eller frisører.

Entre fra økoturisme

En halv times sejlads fra Koh Kaptic gik projektet anderledes til værk. Landsbyen Peam Krasaop ligger i et vådområde af international betydning. Her var økoturisme en oplagt måde at få nye indtægter på, og initiativet ser i dag ud til at være en succes. Formanden for landsbyens råd, Long Mann, forklarer:

– Projektet foreslog, at vi skulle forsøge os

med økoturisme. Vi udviklede derfor planer for gangstier gennem mangroven.

Den første sti blev anlagt i 2005 og er 640 meter lang. Da projektet ikke havde ressourcer til at finansiere stien, blev den bygget med lokale midler. I januar 2008 er vi begyndt at tage entré for at benytte stierne. 30 pct. af de omkring 2.000 gæster om måneden er udlændinge.

I de få timer *Udvikling* tilbringer ved indgangen til stien og i selve området ses en stadig strøm af især unge cambodjanere. De lægger hver en halv dollar i kassen for at tilbringe nogle timer med gode venner under ét af de omkring 20 halvtage, der er opført mellem de brune mangrove-rødder.

Landsbyen har nu fået blod på tanden og har ambitiøse planer. Formand Long Mann forklarer:

– Hjælpen fra kystzoneprojektet var en stor succes. Vores arbejde har fået megen opmærksomhed fra flere ministre og været vist i tv. Det er naturligvis også derfor, vores kommende initiativer kan tiltrække flere ressourcer. Finansieringen af blandt andet små både og 20 nye halvtage er allerede på plads.

Manglende midler

Kystzoneprojektet har i løbet af sin levetid opbygget kompetence indenfor miljø- og naturressourceforvaltning på alle niveauer fra landsby til ministerium. Projektet har været med til at skabe det grundlag, som de to landsbyer har udnyttet med succes. Er kystens naturressourcer så sikret i al fremtid?

Flere embedsfolk udtrykker bekymring over manglende midler i deres budgetter. Chefen for Koh Kong-provinsens miljøafdeling siger, at de penge, provinsforvaltningen får fra ministeriet, ikke kan dække andet end administrative udgifter. Han forklarer:

– Vi har ikke midler til at dække operative udgifter til for eksempel at håndhæve af love og lave regelmæssig overvågning. I stedet for at sejle ud til landsbyerne bruger vi mobiltelefoner for at holde kontakten med dem. Skulle der opstå et akut problem, forsøger vi at hjælpe så godt som muligt.

Vann Monyneth er national koordinator i Miljøministeriet. Han erkender problemerne med de manglende midler, men siger:

– Vi diskuterer løbende med regeringen, og så forsøger vi at involvere andre partnere i løsningen af de praktiske opgaver. Med hensyn til at udnytte erfaringerne fra fx de to omtalte landsbyer vil vi forsøge os med et nyt program. Det kræver dog, at der først skabes en stærk fornemmelse af ejerskab og ansvar i de landsbyer, vi vil inddrage.

Er henvisningen til manglende midler ikke blot klynk? Til det siger Gorm Jeppesen:

– Her er man nødt til igen at se på Cambodjas specielle situation. Det er et land, hvor man fra donorside må indstille sig på at skule støtte igennem en lang periode. Det er langsigtede programmer, der skal til. Hvis ikke der fortsat gives støtte til genopbygningen, er der risiko for, at den kompetence og bevågenhed der er blevet udviklet, ikke vil være i stand til at sikre en bæredygtig udvikling i landet.

Uffe Wilken er videnskabsjournalist. uwilken@scienceline.info

NY SKOVTYPE OPDAGET I CAMBODJAS INDRE

Tekst og foto: Ida Theilade

At finde en formodet uddød art igen er enhver naturforskers drøm. At finde et helt økosystem er bedre.

Hvilken skov dækkede de sumpede jorder, som nu lægger ryg til Bangkoks gader og bygninger? Hvilke træer groede oprindeligt langs Manilas avenuer? Af de oprindelige skovtyper er lidt beskrevet og næsten intet tilbage.

Derfor var det et kick, da et forskerteam fra Skov & Landskab ved Københavns Universitet og Cambodjas skovadministration, egentlig i et helt andet ærinde, faldt over en ubeskrevet sumpskov i det indre af Cambodja.

– Vi var rejst op langs Mekongflodens sidefloder, derpå møjsommeligt med oksekærre og til sidst på gåben. Og så finder vi et område, der mest af alt lignede en mangrove. Træerne har lufttrødder og stylderødder som botanikere forbinder med kyst-skove i tidevandszonen. Men her var vi altså 500 kilometer fra havet, fortæller seniorkonsulent Lars Schmidt fra Skov & Landskab og fortsætter:

– Var det den tasmanske pungulv, vi havde genfundet på Australiens sydlige ø, så skulle fredningsmaskineriet nok være gået i gang.

Men Cambodja er et af Asiens fattigste lande og har dårligt råd til naturbevaring. Skovadministrationen håber dog nu at finde midler til bevaring af denne natur- og kulturperle ved salg af CO₂-kreditter fra skoven.

– Der er tale om et hidtil ubeskrevet økosystem med unikke plantearter. En skovtype, der sikkert har været vidt udbredt førhen, men som nu er omdannet til rismarker næsten overalt i Sydøstasien, siger Lars Schmidt.

Ida Theilade er ph.d. og seniorforsker ved Center for Skov & Landskab, Det biovidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet. idat@life.ku.dk

Hov, en ny skov!

MILJØFORVALTNING AF CAMBODJAS KYST 1997-2007

Det ti år lange Danida-støttede projekt havde som gennemgående temaer beskyttelse af miljøet, bæredygtig udnyttelse af naturressourcerne og opbygning af kapacitet og kompetence på alle niveauer i forvaltningen. Projektet arbejdede på tværs af ministerier, men var forankret i Miljøministeriet. Fra dansk side har tre konsulentfirmaer været inde over: I Fase 1 Carl Bro, i overgangsfasen Kampsax, og i fase 2 og 3 Dansk Hydraulisk Institut (DHI).

DANIDA I CAMBODJA

I næsten 25 år stod udviklingen i Cambodja stille. Folk med uddannelse enten flygtede fra eller blev slagtet af de Røde Khmerer. Pol Pots rædselsregime fra 1975 til 1979 og efterfølgende borgerkrig ødelagde offentlige institutioner, knuste økonomien og lagde landet videnskæssigt øde.

Cambodja er ikke et dansk programsamarbejdsland, men Danmark har ydet miljøbistand til Cambodja siden 1997. Et nyt dansk udviklingsprogram gennemføres i samarbejde med andre donorer fra 2006 til 2010. Programmet skal i overensstemmelse med den cambodjanske regerings fattigdomsstrategi bidrage til at forbedre levevilkår og bekæmpe fattigdom ved at styrke forvaltningen af naturressourcerne og miljøet i Cambodja. Fra dansk side er der afsat ca. 220 mio. kr. til formålet.

Danmarks udviklingsbistand til Cambodja omfatter også en række indsatser gennemført af danske NGO'er i samarbejde med civilsamsfundsorganisationer i Cambodja, ligesom Udenrigsministeriet yder støtte til fremme af demokrati, menneskerettigheder og god regeringsførelse i landet. Det sker i form af aktiviteter, der sigter mod reformer inden for retsvæsenet, korruptionsbekæmpelse samt overvågning af og undervisning i menneskerettigheder.

DEN STORE SPILFORDELER

Ill.: Louise Thrane Jensen.

Blandt Danmark og de øvrige donorer på banen er EU en kæmpe spiller, som længe har været i gang med at definere fremtidens bistand. En miniput som Danmark skal allerede nu begynde at specialisere sig for fortsat at have indflydelse.

DE UKENDTE 10,5%

Danmarks bidrag til EU's udviklingsbistand var i 2007 på 1,3 milliarder kr. – eller godt 10,5 pct. af vores samlede bistand.

EU's andel af den globale udviklingsbistand:

2003	54 pct.
2007	60 pct.

Af Ulrikke Moustgaard

Det er slut med at sætte små danmarksskud på kortet i de fattige u-lande, hvor vi har leveret en brønd med rent drikkevand eller lavet et uddannelsesprojekt for fattige kvinder.

Danmarks udviklingsbistand forandres, og vi skal vænne os til fremover at sætte EU-flag på kortet og lade andre lande køre nogle af de projekter, vi skyder penge i.

Sådan ser et muligt fremtidsscenarie ud i kølvandet på Paris-erklæringen og et styrket EU-samarbejde om udviklingspolitikken. Danmark vil via sin statslige udviklingsbistand stadig støtte konkrete programmer og projekter i u-landene – ikke mindst i programsamarbejdslandene.

Men vores forpligtelser i EU medfører, at vi i højere grad 'blot' vil være én spiller blandt mange, som med en fælles pose penge i hånden vil fordele arbejdet mellem sig med at afhjælpe problemerne i de fattige lande. Det mener flere eksperter på området.

– Vi har tidligere haft stor indflydelse på europæisk bistand, men fremover kommer det nok til at gå den anden vej, så EU-kom-

missionen vil få større og større indflydelse på dansk bistand, vurderer Morten Emil Hansen, politisk rådgiver i Folkekirkens Nød-hjælp.

Ny arbejdsdeling

Den globale udviklingsbistand er inde i en massiv omvæltning. Mens donorlande som Danmark for få år tilbage havde begge hænder fast knyttet om styrepinden, når vi gav penge til et fattigt land, ser situationen nu helt anderledes ud.

Efter vedtagelsen af den såkaldte Paris-erklæring i 2005 er den globale udviklingsbistand i fuld gang med at blive harmoniseret, så donorerne deles om arbejdet. Det betyder, at hvert enkelt modtagerland – under visse forudsætninger – selv bestemmer, hvad udviklingsbistanden skal bruges til. I denne arbejdsfordeling vil Danmark hænge uløseligt sammen med EU.

– Man vil fremover skulle sætte sig ned og blive enige om, hvem, der tager ansvar og føring i forskellige sektorer i et u-land på vegne af samtlige donorer. Det er den vej, det går, siger Morten Emil Hansen og fortsætter:

– Vi bliver pinedød nødt til at være dygtige inden for nogle få udvalgte områder, hvor Danmark besidder en helt speciel kapacitet og er en aktør rundt omkring i de samarbejdslande, vi har. Det er den eneste måde, vi kan forblive en vigtig aktør.

Vi skal kort sagt specialisere os.

Per Bo, koordinator i den danske EU-NGO platform forudser, at en udfordring fremover bliver at 'sælge' udviklingsbistanden til det hjemlige publikum.

– Visse sektorer er mere populære end andre. Mange donorer vil gerne arbejde med aids, sygdomsbekæmpelse eller børnedødelighed. Hvorimod institutionsopbygning ikke er så sexet, siger Per Bo fra EU-NGO platformen, som består af 14 danske udviklings- og nødhjælpsorganisationer.

Overraskede ansigter

Selvom de fleste danskere muligvis ved, at Danmark samarbejder med EU på det udviklingspolitiske område, er et fåtal klar over EU's store indflydelse på dansk bistand. Medlemslandene er allerede for flere år siden blevet enige om en fælles politik på området.

Første gang det skete var i 2000, da danske Poul Nielson var EU-kommissær for udvikling og humanitær hjælp. Dengang vedtog EU en erklæring om fælles principper for udviklingsbistanden, der gjaldt alle medlemslande. Siden er Poul Nielson ofte stødt på overraskende ansigter, når han har fortalt om den tætte sammenhæng mellem EU’s og dansk udviklingsbistand.

– Man diskuterer typisk EU’s bistand som noget, der er helt adskilt fra dansk bistand. Men sådan er det ikke. Vi har en fælles politik om principperne i udviklingsbistanden, den er tiltrådt af alle medlemslande og gælder altså for alle og for det de gør nationalt set, siger han.

”
Man diskuterer typisk EU’s bistand som noget, der er helt adskilt fra dansk bistand. Men sådan er det ikke. Vi har en fælles politik om principperne i udviklingsbistanden.

Poul Nielson, tidl. udviklingskommissær i EU (2000-2004).

I EU’s fælles udviklingspolitik stod fattigdomsbekæmpelse i centrum, og bistanden blev decentraliseret, så det administrative ansvar blev flyttet fra Bruxelles og ud til EU-kommissionens repræsentationer i modtagerlandene.

Udviklingen har gjort kommissionen til en stærk politisk spiller, der nu sætter rammerne for, hvordan EU og dets medlemslande skal lave bistand.

– Efter decentraliseringen er kommissionen blevet en stor aktør ude i landene. Det betyder, at det er dem, Verdensbanken og nogle af de store lantedonorer som England, der sidder derude og er med til at planlægge, hvilken retning det går. Danmark skal virkelig kunne besidde en stor kapacitet og viden, hvis vi skal kunne blande os og spille en rolle i sådan et selskab, siger Morten Emil Hansen og tilføjer:

– For Danmark betyder det, at vi ikke længere har samme indflydelse over de 200 millioner, vi giver til Ghana. Førhen kunne Danmark jo sidde med den ghanesiske sundhedsminister og sige, hvordan vi vil have det. I dag må vores bistand underordnes EU’s strategier og modtagerlandenes egne prioriteter.

Udviklingsbistandens supermagt

Til gengæld betyder udviklingen, at EU er blevet en magtfuld spiller på den bistandspolitiske scene – netop fordi så mange lande står sammen. Poul Nielson drømte om at gøre EU til en udviklingspolitisk verdensspiller. I dag er EU den største bidragsyder på verdensplan.

– Den fælles politik og indsats giver enorm styrke. Danmark kan i et givet samarbejdsland forlade sig på, at fællesskabet er til stede som en samarbejdspartner, men også at det er med i nabolandet, hvor der måske er en konflikt. På den måde skaber man et regionalt

samarbejde, hvor man trække på hinanden overalt, uanset om det gælder samarbejde, integration eller konfliktforebyggelse, siger Poul Nielson.

Fordi EU står som en samlet og stærk aktør, kan unionen også påvirke meget mere end et enkelt donorland alene.

– Hvis et udviklingsland er korrupt, har det tidligere kunnet spille det ene donorland ud mod det andet. Det er mindre muligt med et stærkt EU, som har en koordineret indsats, siger Per Bo fra EU-NGO platformen.

Sidst, men ikke mindst, er det styrkede udviklingspolitiske samarbejde i EU også med til at fastholde medlemslandene på deres bistandsforpligtelser.

– EU er det lokomotiv, der kan drive nogle af de lande frem, som ikke bidrager ret meget til den fattige verden – eksempelvis EU’s nye medlemslande – ved målsætningen om, at alle skal bidrage med 0,7 pct. af deres bruttonationalindkomst, siger (nu tidl.) souschef Martin Hermann fra Udenrigsministeriets udviklingspolitiske kontor.

For nyligt viste tal fra OECD, at EU’s andel af den globale udviklingshjælp var faldende. Det fik Kommissionen til at efterlyse en plan fra hvert enkelt medlemsland for, hvordan man vil nå op på de aftalte 0,7 pct.

Er EU dygtige nok?

Et stærkt og samlet EU er dog ikke uden problemer. Morten Emil Hansen har i mange år været kritisk over for EU-kommissionens kapacitet til at lave god bistand. Det er han stadig:

– EU-landene står naturligvis stærkere sammen, men det er ikke ligegyldigt, hvem der bestemmer. Her er EU-Kommissionen ofte ikke dygtige nok, hvis man sammenligner med de nordiske lande, som altid får topkarakterer af OECD. EU-ambassaderne har utilstrækkelige ressourcer og mangler faglig kapacitet, når man sammenligner med de øvrige donorer, siger han og tilføjer:

– Derfor finansierer EU-Kommissionen ofte meget store projekter for eksempel inden for infrastrukturuområdet, selvom det måske er de helt små projekter, som ville gøre størst gavn.

Også i Udenrigsministeriet ser man udfordringer i forhold til samarbejdet med kommissionen. En af de største handler om at følge principperne om lokal beslutningskompetence og ejerskab til bistanden.

– Alle er enige om at sætte bistandseffektivitet i højsædet, men fordi EU er et stort maskineri, skal vi finde en måde at gøre det på – for eksempel i de tilfælde, hvor et modtagerland ikke viser stor interesse for selv at tage føring. Der kan kommissionen godt have tendens til at sige: Lad os få afgjort det her i Bruxelles, på hovedkvarterniveau, men så kobler du modtagerlandene af. Fra dansk side har vi meget fokus på at undgå at trække processerne væk fra den virkelighed, hvor de skal udmøntes, siger Martin Hermann.

EU i fremtiden

Fremtiden vil byde på flere udfordringer for den fælles europæiske udviklingspolitik. Eksempelvis vil EU formulere en mere samlet udenrigspolitik, og antallet af EU-kommisærer reduceres.

– Et af de spørgsmål, vi stiller os er: Bliver

udviklingspolitikken nu underlagt nogle helt andre udenrigspolitiske ønsker, hvor den i højere grad bliver et instrument til nogle udenrigspolitiske holdninger i EU? spørger Per Bo.

I Poul Nielsons tid var det afskaffelse af den ekstreme fattigdom. Vil det være andre mål, der nu kommer højt på EU’s dagsorden? Det kunne være at flytte bistandsindsatser ind

under terrorbekæmpelse. Eller hvad med en kommissær for udvikling – vil EU fortsat have en sådan, eller vil den kommende udenrigskommissær sidde tungt på bistandsområdet?

Ulrikke Moustgaard er freelancejournalist.

EU’S BISTANDSHISTORIE

- EU’s samarbejde om udvikling tog sit første skridt i 1957, da Den Europæiske Udviklingsfond blev oprettet ved Rom-traktaten. 35 år senere gjorde Maastricht-traktaten et unionssamarbejde om udviklingsbistand muligt.
- I 2000 vedtog EU en erklæring om fælles principper for bistanden.
- I 2005 blev udviklingssamarbejdet tættere og mere forpligtende, da EU’s regeringschefer underskrev *European Consensus on Development*, som indeholdt en række fælles visioner, mål og værdier for udvikling. Målsætningerne var meget ambitiøse. Det mål, EU har sat for bistandsprocenten for de nye lande, er kun 0,33 pct. i 2015, mens de 15 “gamle” medlemslande skal nå 0,7 pct. af BNI. 50 pct. af EU’s bistand skal gives som direkte budgetstøtte til fattige landes statskasser.

EN BLANDET LANDHANDEL

Da Poul Nielson i januar 2000 satte sig i stolen som EU-kommissær for udvikling, var den europæiske udviklingspolitik en blandet landhandel.

Man havde ingen overordnet fælles formuleret politik eller visioner, gammel kolonimagt-mentalitet spøjte i kulisserne, bistandsapparatet var tungt og langsommeligt, og EU’s udviklingsbistand var generelt skydeskive for megen kritik. Mens EU eksempelvis med den ene hånd gav udviklingsbistand til landbrugssektoren i et givet u-land, udhulede EU med den anden hånd selvsamme lands landbrugssektor i kraft af særlige aftaler, hvor man bl.a. fik EU-tilskud til at eksportere billigt kød til landet.

/ulm

www.herlufsholm.dk

KVALITET TRADITION UDVIKLING

GRUNDSKOLE, GYMNASIUM, IB, KOSTSKOLE

HERLUFSHOLM

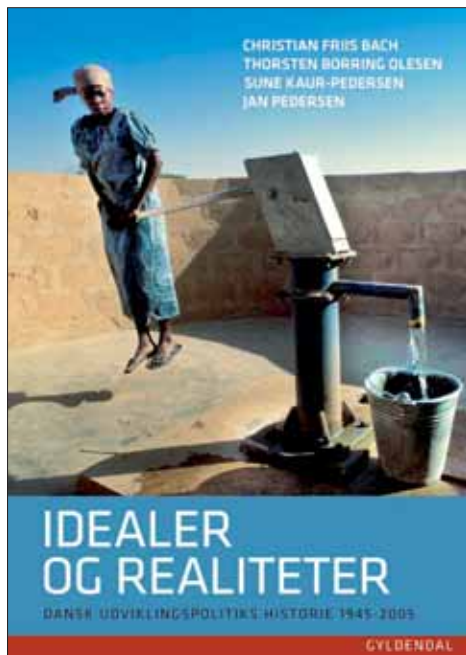
4700 Næstved . Tlf. 55 75 35 00 . Fax 55 75 35 14
e-mail: rektorkontor@herlufsholm.dk

Idealer og realiteter – igen-igen I *Udvikling* nr. 01/2008 anmeldte vi bogen ”Idealer og realiteter. Dansk udviklingspolitikshistorie 1945-2005”, som affødte en række debatindlæg. Selvom der formelt set er fløjtet af i læserdebatten, genåbner vi her debatten for en enkelt replik.

IDEALER, MEN IKKE REALITETER

Af Chr. Kelm-Hansen

I 15 år, fra 1975 til udgangen af 1989, var jeg formand for Danidas Styrelse og derfor særlig interesseret i, hvordan denne periode blev

Idealer og realiteter. Dansk udviklingspolitikshistorie 1945-2005.

Red.: Carsten Due-Nielsen, Ole Feldbæk og Nikolaj Petersen. Med katipler af Chr. Friis Bach, Thorsten Borring Olesen, Sune Kaur-Pedersen og Jan Pedersen. Gyldendal og Udenrigsministeriet, 2008. Pris 298 kr., 584 sider.

omtalt, da bogen *Idealer og realiteter. Dansk udviklingspolitikshistorie 1945-2005* udkom for et halvt år siden.

Selvom jeg i øvrigt fik hæderlig omtale, blev jeg både vred over og ked af, at det på side 397 fremgik, at jeg var blevet fyret som styrelsesformand. Det er det rene opspind, som ikke hører hjemme i, hvad der må betragtes som den officielle historieskrivning, i øvrigt finansieret af Udenrigsministeriet. De ridser, der skæmmet mit eftermæle, skal i hvert fald være sandfærdige!

Efter nogle måneders korrespondance frem og tilbage med den pågældende forfatter, Chr. Friis Bach og redaktionen ved professor Nikolaj Petersen, fik jeg denne tilkendegivelse:

”Redaktionen og Chr. Friis Bach er meget kede af, at vi med en uheldig formulering utilsigtet kom til at stille din afgang som styrelsesformand i et skævt lys. Vort forslag er, at vi i næste udgave af bogen erstatter afsnittet på side 397, 2. spalte, linje 5-11 med følgende:

”Christian Kelm-Hansens dobbeltrolle og centrale placering blev dog også problematiseret af ministeriet og i dele af hans eget bagland. Da han ved årsskiftet 1989/90 trådte tilbage fra posten som styrelsesformand, satte ministeriets embedsmænd sig endnu tungere på udviklingspolitikken.”

Det hedder videre i Nikolaj Petersens skrivelse:

”Redaktionen og forfatteren håber, at du kan

føle sig tilfreds med denne ændring og beklager, at vi utilsigtet er kommet til at sære dig. Den øvrige behandling af din indsats i bogen (såvel som i *Dansk Udenrigspolitikshistorie* bind 6) viser, at vi absolut ikke har haft til hensigt at forklejne dit bidrag til dansk udviklingsbi-stand.”

Det er jo meget godt, det virker dog besynderligt, at redaktionen har opretholdt formuleringen om, at ministeriet problematiserede min rolle, idet den ansvarlige embedsmand departementschef Bent Haakonsen om dette har tilskrevet redaktionen:

”For så vidt angår den nye formulering er der ikke belæg for generelt at tale om ”ministeriet”. Derimod måske ”nogle medarbejdere i ministeriet”. [...] På intet tidspunkt gav udenrigsministeren udtryk for utilfredshed med Kelm-Hansens rolle og centrale placering. Ellemann-Jensen tegnede vel om nogen ”ministeriet”.”

Redaktionen har altså valgt at stole mere på Friis Bach, som just ikke har demonstreret ægte forståelse for begrebet kildekritik, end på den ansvarlige departementschef.

Bogen bliver næppe nogen kioskbarer, så måske kommer der ikke en ny udgave, og jeg spurgte derfor redaktionen:

”Hvordan har I tænkt jer, at korrektionen og beklagelsen når frem til dem – eller i hvert fald nogle af dem – der allerede har købt/læst 1. udgaven, der jo også står på bibliotekerne?”

Efter at redaktionen havde tygget på besvarelsen i tre måneder, modtog jeg 24.9. dette svar:

”Desværre er det stærkt begrænset, hvad vi kan gøre, når skaden er sket, idet vi jo ikke kender læserne. Vi er ikke en organisation eller institution, der kan udsende pressemeddelelser herom, men vi kan og vil gøre det, som vi hidtil har gjort, nemlig at give en redegørelse for

sagen, når vi bliver spurgt eller ved anden given lejlighed, og med en påpegning af det meget positive billede, fremstillingen i øvrigt tegner af dit virke.”

Jeg har derfor følt det nødvendigt med dette lille indlæg til belysning af, at man ikke skal tro på alt, hvad der optræder som officiel historieskrivning.

Det hører også med til historien, at kilden til den urigtige påstand, professor Holger Bernt Hansen, har valgt at holde meget lav profil – for nu at bruge en pæn formulering.

Chr. Kelm-Hansen var Danidas styrelsesformand 1975-89.

Svar

DER ER DÆKNING

Det skal anføres, at det er redaktørernes og min opfattelse, at der er dækning for den foreslåede formulering både i det oprindelige kildemateriale (dokumenteret ved skriftlige noter fra de gennemførte interviews, herunder interviewet med Holger Bernt Hansen), og i de kommentarer der senere er fremkommet. Christian Kelm-Hansens rolle og indflydelse på dansk bistandspolitik får i øvrigt – og fortjent – en meget positiv omtale i bogen, som også anført i citaterne ovenfor.

Christian Friis Bach.

NYE UDGIVELSER

Udenrigsministeriet har udgivet en række nye publikationer, der alle kan bestilles på www.danida-publikationer.dk

100 COMMITMENTS

for gender equality and empowerment of women (kun på engelsk).

DEN DANSKE INDSATS I AFGHANISTAN 2008-2012.

Regeringens strategi for den danske politiske, civile og militære indsats. 42 sider. Udgivet af Udenrigsministeriet og Forsvarsministeriet.

En sammenfatning af Afghanistan-strategien på 20 sider fås både i en dansk og en engelsk version.

REGERINGENS UDVIKLINGSPOLITISKE PRIORITETER

Plan til udgiftsrammer for bistandssamarbejdet for 2009-2013. 16 sider.

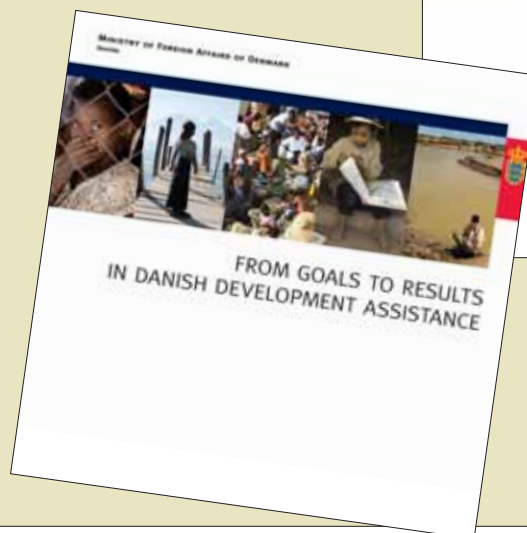
FRA MÅL TIL RESULTATER I DANSK UDVIKLINGSBISTAND.

En kvalitetsmåling af den danske indsats. 28 sider.

DANMARKS MULTILATERALE UDVIKLINGSSAMARBEJDE FREM MOD 2015.

Om fremtidens samarbejde med FN-organisationer, Verdensbanken, EU, regionale udviklingsbanker etc. 24 sider.

Alle tre publikationer fås i både en dansk og en engelsk version.

Størstedelen af Egypten er ørken, og de godt 75 millioner indbyggere lever på et område mindre end Danmark. Foto: Jørgen Schytte.

HYKLERI

Dansk bistand til Egypten tørrer ud nu. Det er ansvarsløst, når vi kan yde god miljøbistand, mener Allan Vendeldorf.

Ved udgangen af 2008 udfases Egypten som dansk programsamarbejdsland, og må herefter – i det store og hele – vinke farvel til danske bistandsmidler. Beslutningen om at afvikle bistanden til Egypten klinger hult, for landet har gjort meget for at tilpasse sig til Vestens reformtanker.

Den åbne dørs politik fra 1974 skulle inspirere vestlige virksomheder til at investere i Egypten, så landet kunne tage skridtet fra plan- til mere markedsorienteret økonomi. Teoretisk er det gået ret godt. Og det er i realiteten det største problem for egypterne!

Gennem især de seneste årtiers stramme finanspolitik er det lykkedes at få inflationen ned fra omkring 20 til et sted mellem 2,5 og fem pct., og Egyptens gæld til udlandet er ganske forsvarlig. Med andre ord viser landet ansvar og en økonomisk realisme. Problemet er blot, at en eksplosiv befolkningstilvækst æder gevinsten.

Værdifuld dansk miljøviden

Det er lige præcis nu, at danske bistandsmidler kunne gøre stor gavn.

Der er stort behov for landindvinding, hvor Danmark besidder knowhow historisk set. Ca. 75 millioner egyptere lever i dag på et område, som er mindre end Danmark; resten er ørken. En halvdårlig høst til kan derfor føre til fatal fødevarerangel.

Klimapolitikken er på alles dagsorden, og Danmark har i forvejen støttet miljøet i Egypten. Landet har behov for hjælp til alternative energiformer, og det kunne måske samtidig gavne det fælles Europa, som ligeledes ligger danske politikere meget på sinde.

Ved Middelhavet vest for Alexandria præsenterede et udenlandsk konsortium i slutningen af 2004 et projekt for en nordafrikansk turismemetropol á la Mallorca. Men ifølge præsidentdekret nummer 309 fra 1981 er området udlagt til et atomkraftværk. Vi er altså meget tæt på Europa, og vi kan kun takke Tjernobyl-ulykken i 1986 for, at værket endnu ikke står der. Og lokalt er der god fornuft i placeringen. Rent praktisk kan Middelhavets vand indgå i kølingsprocessen, mens der syd for området ved El Alamein, befinder sig 23 millioner landminer under ørkensandet, hvilket er 20 pct. af verdens samlede mængde. Derfor er området i forvejen udlagt som en slags risikoområde.

Hvad siger et flertal af ægypterne til atomkraft? De siger ja tak. Fattigdommen stiger, befolkningstilvæksten er stor, og finanspolitikken er stram. Energi er en stor udgiftspost

for egypterne, og atomkraft giver billigere strøm end nogen anden energikilde.

De nuværende værker i landet er ved at være udtjente og producerer i øvrigt for lidt til at dække behovet. Vindkraft en mulighed, men mest oplagt er solenergi, hvilket især kunne gavne hovedstaden Cairo, hvor der bor 100.000 mennesker pr. kvadratkilometer eller seks-syv millioner i alt.

Hjælp kaotiske Cairo

I kombination med en vis miljø- og sundhedsgevinst kunne dansk bistand forestå de egyptiske myndigheder med byplanlægning. Behovet er stærkt påkrævet, og gode idéer samt knowhow ligefrem efterlyst.

Der er igen drøftelser om at flytte hovedstaden fra Cairo eller skabe satellitbyer til udflytning af dele af centraladministrationen, da der er uløselige problemer med infrastrukturen i Cairo. Gennem årene har nødløsningen været et virvar af broer for at lette trafikken gennemstrømning. De seneste 10 år har dette kostet ca. 20 milliarder kroner, et beløb, der kunne have udrettet små underværker for de fattigste i landet. Problemet er, at Cairo er gearret til en halv million køretøjer, mens der i dag kører tre millioner rundt i heksedelen.

Regering og præsident – hvilket går ud på ét – er skeptisk med hensyn til en udflytning fra Cairo. I hvert fald til en nyetableret by i fornuftig afstand til Cairo, for sporene skræmmer. Et sådan forsøg er halvvejs gjort tidligere

med Sadat City på ørkenvejen mellem Cairo og Alexandria. Den var noget nær fuldkommen på tegnebrættet, men i dag minder den om en spøgelsesby med talrige fejl og mangler. Vejene er ikke fremtidssikrede, hvorfor der omtrent fra begyndelsen har været kronisk trafikkaos — næsten værre end i Cairo. Og kloaksystemet kan heller ikke klare behovet og svømmer over. Jævnligt breder der sig en lidet behagelig lugt blandt de nok så velindrettede, arkitekttegnede byggerier til boliger.

Alternativet til en helt ny by som hovedstad bliver en udflytning til Alexandria, hvilket ikke nødvendigvis er utopi, for gennem historien har landet haft skiftende hovedstæder lige fra netop Alexandria i nord til Aswan i syd. Men kommer man for langt væk fra Cairo, skal der eksempelvis anlægges en ny lufthavn mm. Og de penge skal tages fra puljer, som skulle have hjulpet de fattige til en bedre tilværelse.

Derfor er det ansvarsløst, når Danmark ikke vil hjælpe Egypten med andet end flotte hensigtserklæringer, når et for Danmark så relativt lille beløb på 200 millioner kroner (så meget gav Danmark i bistand til Egypten i 2003, da beslutningen om udfasning blev truffet, red.) kan løse væsentlige problemer på de områder, vi hævder ligger vore hjerter så nær.

Allan Vendeldorf er freelancejournalist og boede sammenlagt to år i Egypten i perioden 2000-03.

ROCKSTJERNE-DIPLOMATER

Det er ikke nok at adoptere et barn fra Malawi eller have backstage pas til Live 8 koncerten for at kvalificere sig til titlen 'kendis-diplomat'.

Af Line Wolf Nielsen

I disse år ændrer verdensstjerner som Bono og Angelina Jolie på spillereglerne for, hvordan fattigdom, klima og menneskerettigheder adresseres på den internationale scene. Væk er det traditionelle politiske systems særstatus.

Den amerikanske forfatter Andrew F. Coopers bog 'Celebrity Diplomacy' er et godt sted at starte, hvis man ønsker en introduktion til kendis-diplomatiets historie og fænomenets problemstillinger.

Bogen tager afsæt i de allerførste amerikanske skuespillere, FN engagerede som goodwill ambassadører tilbage i 1960'erne og 1970'erne.

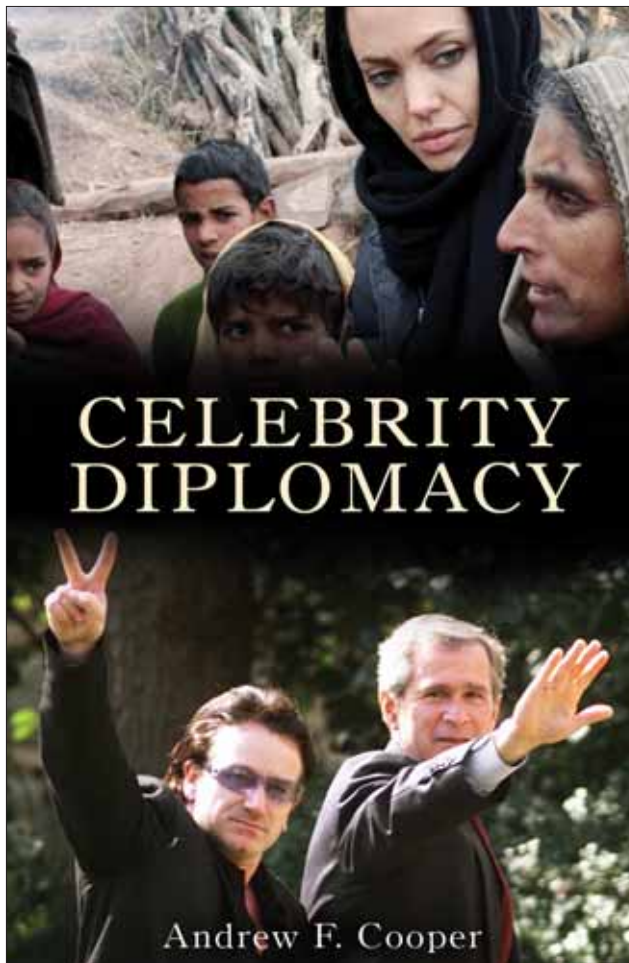
80'ernes aktivistiske musikere og skuespillere er også med, men bogen koncentrerer sig om de mennesker med stjernestatus, der holder møder med politikere og diplomater for at finde mulige løsninger.

Kendte, som efter den kolde krigs ophør, satte kurs mod verdens brændpunkter for at øge opmærksomheden på forskellige katastrofer og promovere global ansvarlighed. Skuespillerinden Audrey Hepburn og prinsesse Diana fremhæves som pionerer ud i kendis-diplomatiets kunst. Den ene var UNICEF-ambassadør, den anden især kendt for sit engagement mod landminer.

Taler engelsk og kommer fra nord

En del kendte mennesker er travlt beskæftigede med velgørenhedsarbejde og har engageret sig i enkeltsager – tænk Leonardo DiCaprio og handel med diamanter – men kun få kan betegnes som 'aktive diplomater'. Mindst tre betingelser skal være på plads, før man kan hente sit kendis-diplomatpas:

Stjernerne må nødvendigvis have en vis global rækkevidde. Ligesom det også er nødvendigt at kunne få statsledere i tale. Tredje betingelse for diplomatstatus er, at stjernen har en klar og entydig mission eller sag.

Hollywood-stjerne med nødlidende børn og popstjerne med præsident.

Stiller man de tre betingelser sammen i et regnestykke, får man Angelina Jolie og Bono, der begge er succesrige kendis diplomater. De er vidende og vedholdende i forhold til de problemstillinger, de har engageret sig i. Plus yderst fotogene og charmerende. Modsat musikeren Bob Geldof, der får prædikatet 'anti-diplomatisk' i både sprog og fremtoning.

Tidligere statsmænd som Jimmy Carter, Bill Clinton og Henry Kissinger og mænd med penge – som Bill Gates og Ted Turner – får også ord med på vejen. Det samme gør de stjerner der, af vidt forskellige årsager, ikke har gjort nogen god figur

udi kendis-diplomatiets svære kunst: Geri "Ginger Spice" Halliwell, Sophia Loren, og Sarah Ferguson, hertuginde af York, for nu blot at nævne enkelte, FN-systemet har brændt fingrene på.

At langt de fleste stjerner kommer fra den engelsktalende del af det globale nord bliver også udførligt diskuteret.

Vælg din kendis med omhu

Selv om bogen gør meget ud af at legitimere og dokumentere kendis-diplomaterne og deres indflydelse, tilslutter forfatteren sig ikke det kor, der taler om 'det traditionelle diplomatis død'. I stedet kommer en opfordring til at traditionelle diplomater tager ved lære af stjernernes evne til at få medierne i tale via

”

George Soros er verdens eneste privatperson med en udenrigspolitik – og midlerne til at gennemføre den.

enkle, men dramatiske optrædender.

'Celebrity Diplomacy' sætter på velskrevet vis spot på de mennesker, der via deres status og rigdom forsøger at gøre en forskel på verdensscenen og som fortjener at deres arbejdsindsats anerkendes – også blandt de mere traditionelle aktører.

Har de legitimitet til at operere på verdens bonede gulve, stjernerne? Nogle siger ja – alene fordi de kan få millioner af mennesker i tale. Andre mener, der blot er tale om såkaldte 'løse kanoner' – altså varm luft. Uanset holdning giver bogen et grundlag for en mere informeret debat, næste gang Angelina Jolie eller Bono dukker op som samtaleemne.

Hjemlige informations- og kommunikationsfolk, der måtte være i færd med at formulere en politik på området, bør også læse med. Hvis man vælger sin kendte fortæller med omhu, kan det være de kan andet end blot at skaffe medieomtale og indsamlere.

Line Wolf Nielsen er freelancejournalist og bosat i New Delhi.

Andrew F. Cooper: Celebrity Diplomacy, Paradigm Publishers, 150 sider, 204 kr.

KNÆK FEM BISTANDSNØDDER

Tidsskriftet Den Jyske Historiker giver i fem artikler sit bud på dansk bistands historie.

Af Charlotte Lund Dideriksen

De danske læger, der i 1948 bevæbnet med sprøjter tog kampen op mod Indiens tuberkuloseepidemi, fik deres forestilling om et romantisk Shangri-la beboet af taknemmelige indfødte brutalt skudt ned af forarmelse og overtro.

Danida måtte op igennem 1970'erne holde tungen lige i munden i sin kamp for at promovere civile menneskerettigheder, som østblokken anså som propaganda for vestlige værdier.

Vestrefløjens begejstring for Latinamerikas socialistiske opblomstring og Reagans samtidige forsøg på at få styr på USA's baghave fangede i 1980'erne Danmark som lus mellem to negle i forsøget på at tækkes både befolkning og diplomati.

Nuanceret bidrag

Hvis nogen skulle betvivle, at den danske udviklingsbistand har haft sine nødder at knække gennem tiden, bliver det skudt godt og grundigt i sænk i det nye nummer af *Den Jyske Historiker*.

Gennem fem informative artikler fortælles fem meget forskellige historier om den danske udviklingsbistands ambitioner og udfordringer fra den spæde start for 60 år siden til østblokkens nedsmeltning i begyndelsen af 1990'erne.

Resultatet er blevet et nuanceret bidrag til historien om Danida, der understreger, at

dansk udviklingsbistands vej fra overskuelige projekter til komplekse sektorprogrammer til tider har været særdeles vanskelig at gå.

De 114 sider giver et indblik i de forskellige årtiers bistandsmodeluner og den påvirkning, det har haft på det konkrete udviklingsarbejde

Men hvor er Afrika?

Men hvis intentionen har været at fortælle om dansk udviklingsbistand gennem tiden, er billedet langt fra komplet. Eftersom ti ud af Danidas 16 nuværende programsamarbejdslande er at finde på det afrikanske kontinent, er det slående, at Danmarks engagement i Afrika indtager en yderst beskedne plads i bogen.

Vi får i detaljer beskrevet bestræbelserne i Indien, Bangladesh, Nicaragua, Cuba og Chile.

Afrika beskrives udelukkende gennem nødhjælpsarbejdet ved sultkatastrofen i Etiopien i 80'erne.

Denne prioritering giver følelsen af, at en væsentlig brik mangler.

Bortset fra denne anke må bogen siges at være et lærerigt bekendtskab. Læseren bliver sagligt indført i både baggrunden for projekterne og erfaringer fra felten.

I modsætning til de fleste analyser er perspektivet i bogen set gennem en historikers kritiske øjne, hvilket åbner op for nye vinkler.

På trods af titlen 'Historier om dansk udviklingsbistand' er det ikke let læste fortællinger. Derimod er der tale om en grundig beskrivelse af intentioner, udfordringer og resultater fra fem episoder fra Danidas fortid.

Den Jyske Historiker

Historier fra dansk udviklingsbistand

Den Jyske Historikers forlag

114 sider, 140 kr.

DE GODE MENINGERS LAND

Bistanden til Mozambique er i krise, demokratiet halter og en bedrevidende regering sidder tungt på magten, fastslår ny bog.

Af Thorkil Green Nielsen

Peter Tygesen har skrevet en barsk, indsigtfuld bog om Mozambiques nyere historie og den danske bistand til det store, sydøstafrikanske land. Den er ikke så dramatisk som hans skildring af Congo – *formoder jeg, men De gode menneskers land – Danmark i Mozambique* er en stilistisk vellykket blanding af genrer: historiefortælling, personlige cases, journalistisk reportage og beskrivelser og analyser af landets kaotiske udvikling og de danske udviklingsprogrammer – både succeser og fiaskoer.

Danidas Evaluerings-kontor bad journalist Peter Tygesen at skrive bogen, og han rejste til Mozambique med det britiske konsulentfirma Mokoro, som skulle evaluere de sidste 15 års danske bistand i landet. Men Tygesen har fået frie hænder. Hans manuskript er ikke blevet diskuteret med Danida, og det er blevet udgivet af et uafhængigt forlag.

Det bærer bogen præg af. Den er kritisk over for Danida, selv om det først og fremmest er regeringspartiet Frelimo, der står for skud. Tygesen analyserer partiets vej fra naiv, revolutionær idealisme til en bedrevidende elite, der ”*opfører sig som et gammeldags ejerlaug, der driver Mozambique, som var det deres egen private forretning*”, som en unavngiven diplomat udtrykker det.

Ikke at Frelimo er skyld i alle Mozambiques ulykker. Bogen fortæller medrivende om portugisernes brutale kolonistyre og den lange befrielseskrig, som førte til selvstændighed i 1975. Derefter om års borgerkrig mellem regeringshæren og oprørere fra Renamo, der blev støttet af det hvide, rhodesiske (i dag Zimbabwe, red.) styre og af apartheid-regeringen i Sydafrika.

Glødende revolutionære

De første danskere dukker op omkring selvstændigheden. Det var ifølge Tygesen unge, ”*glødende, antiautoritære*”, der ”*arbejdede side om side med østeuropæiske partisoldater i et autoritært, centralistisk og på papiret Moskva-kommunistisk projekt... i håb om at skabe en ny og bedre verden*”.

Energien og visionerne glødede også efter fredsaftalen mellem Frelimo og Renamo i 1992. Danmark gik foran, stillede krav om menneskerettigheder og god regeringsførelse og samlede de spredte projekter i programmer med større gennemslagskraft.

Danidas uddannelsesprogram i Tete-provinsen blev en succes, ikke mindst fordi det blev gennemført i tæt samarbejde med lokale skolefolk. Mange lærere blev videreuddannet, og mange flere børn kom i skole.

Men da succesen skulle gentages i Zambézia-provinsen, gik det galt. Tygesen mener, at Danida hyrede for mange konsulenter, der råbte så højt, at mozambiquerne ikke blev hørt. Da programmet endelig blev vedtaget, skulle pengene bruges så hurtigt, at ingen kontrollerede, at det blev gjort ordentligt – før det var for sent.

Millioner af kroner forsvandt. Mozambiques regering lovede at betale dem tilbage, men først da Danmark tilbageholdt ca. 45 mio. kr. i budgetstøtte i 2007, blev pengene overført.

Bagstræberiske bønder

Skandalen skabte mistro mellem den danske og mozambiquiske regering, men donorerne tillid var allerede flosset. Trods de mange løfter om demokrati har Mozambique ”*frie, men ikke helt retfærdige valg, et svagt retsvæsen plaget af korruption og politisk pres...og et regeringsparti, som har en mere effektiv magt i dag end før demokratiets indførelse*”,

Peter Tygesen: De gode menneskers land – Danmark i Mozambique
People's Press. Ca. 256 sider, ca. 199 kr. Bogen er udgivet med støtte fra Danidas Evaluerings-kontor.

konkluderede et nederlandsk studie i 2006.

Peter Tygesen kommer ikke med klare bud på, hvordan donorerne og Mozambiques regering skal komme videre. Han præsenterer forskellige holdninger: Den garvede iagttager, der siger, at de fleste donorer ’korrumperer’ regeringen ved at bevilge flere og flere penge år for år trods fusk og falske løfter. Han taler med direktøren for IBIS-programmet, der mener, at Danmark skal støtte det svage civilsamfund for at skabe en modvægt til staten, og han citerer tilhængerne af mere budgetstøtte. Men desværre bliver ingen af disse synspunkter gransket grundigt.

Tobaksmarkerne i Tete

Til gengæld tilbringer Tygesen meget tid i tobaksmarkerne i Tete-provinsen. Tre ud af fire mozambiquere lever af jorden, men Frelimo har altid betragtet bønderne som bagstræberiske, og få landbrugsprojekter har nået deres mål.

Danida bidrager med 105 mio. kr. til det store multi-donor landbrugsprogram, Proagri 2, som slutter i 2011, men ”*med et stækket og retningsløst (landbrugs)ministerium, et desillusioneret personale og uden støtte fra præsidenten er udfordringerne store*”, vurderer bogen.

Til gengæld høster det amerikansk-ejede tobaksfirma, *Mozambique Leaf Tobacco*, succes. Det leverer såsæd og gødning til ca. 90.000 bønder og aftager de tørrede tobaksblade til aftalte priser. På den måde kommer landmændene af med afgrøderne, men de er blevet afhængige af en stor, transnational concern – ikke just den udvikling, de glødende kooperanter og Frelimo-folk drømte om i 1975.

Bogens titel stammer fra den portugisiske opdagelsesrejsende Vasco da Gama, som blev så gæstfrit modtaget på sin sørejse mod Indien i 1498, at han kaldte den mozambiquiske kyst for *de gode menneskers land*. Som tak åbnede han ild med kanonerne og plyndrede øen Ilha de Moçambique.

Freelancejournalist Thorkil Green Nielsen var informationsrådgiver for IBIS i Mozambique 2000-2004.

BOGNOTER

Afrikas århundrede

Jørgen E. Petersen forklarer over 304 sider hvorfor det 21. århundrede kan blive det afrikanske kontinents århundrede.
Borgen, 304 sider, 349 kr.

Budbringeren

Europas førende muslimske tænker Tariq Ramadan har skrevet et portræt af profeten Muhammed med bud på, hvordan Muhammed kan være et forbillede for såvel nutidens troende som ikke-troende.
Jyllands-Postens Forlag, 260 sider, 249 kr.

’Buddhas kvinder – nonner i Bhutan’

Fotobog om buddhistiske nonner, Forlaget Ajour, 132 sider, 238 kr.

Den hvide tiger

Humoristisk og satirisk bog om Indien, skrevet af Aravind Adiga.
Politikens Forlag, 240 sider, 229 kr.

Farvel til en sort/hvid verden

En fotobog om FN's 2015 Mål, hvor overskuddet ubeskåret går til børn i Afrika.
Jens Honoré og Jens Vilstrup.
Gyldendal, 250 kr.

I morgen angriber vi igen

Kim Hundevadts chokerende øjenvidneberetninger fra krigen i Afghanistan. Gyl-dendal, 283 sider, 249 kr.

Modige kvinder

Ti kvinder, der gør en forskel.
Lene Johansen. DR, 240 sider, 249 kr.

Sirenerne i Bagdad

Yasmina Khadras anmelderroste bog om konflikterne mellem den vestlige og den arabiske verden.
Gyldendal, 256 sider, 299 kr.

Ugandan society Observed

Et udvalg af avisartikler af Kevin O'Connor skrevet til de ugandiske aviser Sunday Vision og Sunday Monitor.
262 sider. Tourguide Publications, Kampala, Uganda.

VI ER IKKE URENE!

De demokratiske forbedringer i Nepal gælder ikke for de kasteløse, mener Durga Sob. Foto: Karsten Bidstrup.

Selvom det er forbudt, bliver Nepals 4,5 millioner kasteløse – de såkaldte dalitter – stadig groft diskrimineret, og det rammer især kvinderne. Rettighedsaktivist og dalit Durga Sob var i Danmark og talte om dalitkvinders ret til et værdigt liv.

Af Charlotte Lund Dideriksen

Når dalitterne køber chai, skal de vente uden for butikken til ejeren kommer ud til dem, og de skal medbringe deres egen kop, som kanden endelig ikke må komme i berøring med. De er bunden af kastehierarkiet i Nepal, er blandt landets fattigste og bliver anset for

urene – og ingen fra de højere kaster kunne drømme om at drikke af en kop, som en dalit blot har rørt.

– Vi bliver diskrimineret på alle områder. Vi må ikke bruge de offentlige vandpumper, spise på restauranter og mange klinikker vil ikke behandle os, hvis vi er syge. Sidst jeg var hjemme i min landsby ville jeg i templet, men jeg nåede kun til dørrinnet før rasende folk fra de højere kaster tævede mig væk, fortæller den 42-årige Durga Sob, der de sidste 15 år har kæmpet for dalitkvinders rettigheder. Det er en kamp, der indebærer brud med et rod-fæstet samfundssyn på både køn og kaster. Hun gæstede København i slutningen af september for at tale daliternes sag ved folketingets udenrigsudvalgs høring om kastediskrimination.

Hun er en af de få dalitter, der har fået en uddannelse. Skolerne er ganske vist åbne for

de kasteløses børn, men de mødes af så megen nedgørelse, at de færreste går der mere end et par år – hvis de overhovedet kommer i skole. Men Durga var heldig. Hendes storebror havde selv gennemført en uddannelse og overtalte moderen til at holde Durga i skole. Men det var ikke nemt for den 11-årige pige at være den eneste kasteløse i klassen.

”

De fleste af Nepals prostituerede er dalitter. De højere kasters modvilje mod at røre ved os gælder ikke på det område.

Rettighedsaktivist Durga Sob.

– Jeg viste godt, at jeg ikke måtte drikke af skolens vandpost, men jeg var så tørstig, at jeg gjorde det alligevel. Da de andre børn så det, begynde de at råbe af mig, og læreren kom løbende og flåede mig væk, mindes hun. Durga Sob mener selv, at det var på grund af udelukkelsen og tæskene i skolen og hjemme i landsbyen, at hun besluttede sig for at bruge sit liv på at ændre disse forhold for næste generation af dalitter.

Demokratiet gælder ikke os

Det er ikke nogen nem opgave. Selvom det siden 1964 har været forbudt at diskriminere de kasteløse, bliver det stadig praktiseret i stor stil og den øvrige befolkning betragter stadig landets 4,5 millioner dalitter som undermenesker.

– Vi har fået demokrati i Nepal, men det gælder ikke for dalitterne, for vi bliver ikke inddraget, konstaterer hun.

Det samme gør sig ironisk nok gældende i forhold til kvinderettighedsorganisationerne, der, på trods af de selv kæmper mod undertrykkelse, afviser at arbejde sammen med dalitter.

– De ville ikke have os med i deres organisation, og kan slet ikke se, at dalitterne er undertrykt. Det var en stor skuffelse, for vi havde ikke regnet med både at skulle slås med både kastesystem og de såkaldt demokratiske kræfter, siger Durga Sob, som sammen med andre kasteløse kvindekæmpere tog sagen i egen hånd og stiftede deres egen NGO, Feminist Dalit Organization.

Organisationen, der tidligere har modtaget støtte fra Danida, kæmper for dalitters ret til at eje jord og at for at dalitter bliver repræsenteret i de organer, der bestemmer i landet – såsom ministerier, domstole og offentlige forvaltninger. Det mener hun kan opnås, hvis de udenlandske bistandsdonorer ligger pres på Nepals regering.

– Der sidder 49 dalitter i det nye parlament og halvdelen af dem er kvinder, så vi har opnået fremskridt, siger Durga Sob, der samtidig understreger, at der stadig er lang vej til

ligestilling. Men hun forsikrer, at hendes organisation ikke agter at stoppe, før dalitter bliver ’rene’ i samfundets øjne.

En stemme til de svage

Den sociale og økonomiske udelukkelse betyder også, at størstedelen af dalitterne lever under fattigdomsgrænsen og derfor må gå til yderligheder for at overleve. Det bidrager til yderlige undertrykkelse af kvinderne.

– De fleste af Nepals prostituerede er dalitter. De højere kasters modvilje mod at røre ved os gælder ikke på det område, fortæller Durga Sob.

En af de helt store udfordringer ligger hos dalitterne selv. På grund af de håbløse levevilkår søger mange mænd tilflugt i alkohol, og det går ud over deres koner. De bliver udsat for hustruvold i langt højere grad end resten af Nepals kvinder. Så det er vanskeligt at sælge budskabet om kvinders rettigheder til de kasteløse mænd.

– Vi er svage og pressede, og det går ud over kvinderne. Derfor underviser vi mænd, så de kan indse det vigtige i at behandle kvinder ligeværdigt, fastslår hun og konstaterer, at dalitkvinder dermed møder modstand fra tre sider: Samfundet, NGO’erne og deres egne mænd.

Efter Durga Sobs mening er det ikke muligt at skabe en holdbar udvikling i landet, hvis ikke både kvinder og mænd fra alle kaster er en del af den. Hun håber derfor, at hun med sit arbejde kan løfte dalitkvinders position.

– Det skylder jeg dem. Jeg har været meget heldig med min uddannelse, men hvis jeg bare brugte den på selv at blive rigere, ville det ikke give nogen mening. Mine nærmeste møder jo diskrimination hver dag, og jeg har muligheden for at give dem en stemme. Det ville være forkert, hvis jeg ikke brugte den.

DALITTER

Dalit betyder ’undertrykt’ og er de kasteløses eget navn for at udtrykke en fælles identitet.

Mindst 260 millioner mennesker bliver kastediskrimineret, primært i Indien, Nepal, Bangladesh, Pakistan og Sri Lanka. Men der findes også kasteløse i Yemen, Kenya, Somalia og Etiopien.

Selvom kastediskrimination traditionelt bliver forbundet med hinduismen, er den i højere grad en del af samfundsstrukturen end religionen. Kastediskrimination foregår også i områder domineret af kristendom, buddhisme eller islam.

I 2006 udsendte Europa-parlamentet en fælles resolution, der fordømmer kastediskrimination.

Det Internationale Dalit Solidaritetsnetværk har siden 2003 haft sekretariat på Nørrebrogade i København.

Kilde: www.dalit.dk

GAVEN GÅR VIDERE TIL DE FATTIGE

Jørgen Mads Clausen. Foto: Danfoss.

Af Poul Struve Nielsen

Trods afmatning i den globale økonomi omsatte Danfoss for 11,4 mia. kroner i første halvår i år. Så direktør Jørgen Mads Clausen havde nok råd til at frabede sig gaver, da han tirsdag den 23. september fyldte 60 og overlod posten som daglig leder af Danfoss til Niels B. Christiansen.

I stedet for gaver opfordrede fødselaren til at støtte et investeringsselskab, der har til formål at fremme iværksætteri i udviklingslande gennem mikrolån.

Med sølvske i munden

Som søn af Danfoss' stifter, Mads Clausen, har han set sig beskrevet som 'den undertippede stiftersøn, født med en sølvske i munden'. Men han har skabt respekt om sig som administrerende direktør siden 1996, blandt andet ved at melde ud med en vækststrategi, der peger opad med en årlig vækst på 10 pct.

Som leder for 22.000 medarbejdere over hele kloden ser Jørgen Mads Clausen sig selv som en verdensborger, der ikke kun har øjnene stiftet mod bundlinjen hjemme i Nordborg på Als.

Ud over ønsket om bidrag til mikrolån frem for gaver, så yder Mads Clausen Fondens også hvert år støtte til humanitære projekter i udviklingslandene – navnlig de steder, hvor Danfoss er til stede. Fonden har støttet så forskellige projekter som uddannelse af forældreløse børn i Afrika, hjælp til handicappede børn i Vietnam, til tsunami-ofre i Indien og jordskælvsofre i Pakistan.

Børnearbejde skader kursværdien

Jørgen Mads Clausen har navnlig rejst i lande, hvor Danfoss er på markedet, og trods et kristent livssyn har han også taget Østens mystik til sig. Han er ifølge et portræt i ugeavisen Ingeniøren en af de få danske topledere, der offentligt har fortalt om sin brug af meditation.

Jørgen Mads Clausen har tidligere slået fast, at virksomheder, der tager socialt ansvar, betyder meget for menneskerettigheder i udviklingslandene. Han konstaterede også i Berlingske Business, at regeringerne i de lande er ligeglade med børnearbejde, men at amoralsk adfærd skader de internationale virksomheders image og kursværdi.

Danfoss er ikke overraskende med i FN's Global Compact, hvis principper om menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og korruption bruges som ramme for Danfoss' egen årlige rapportering.

Selvom han nu slipper den daglige styring af Danfoss, så overtager han til april næste år posten som bestyrelsesformand for Danfoss. Han er i forvejen bestyrelsesformand i blandt andet Højteknologifonden og Risø – samt menigt bestyrelsesmedlem i den liberale tænketank CEPOS og regeringens Globaliseringsråd.

NYT OM NAVNE OKTOBER 2008

NGO'ER

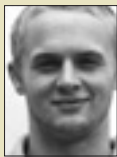
Ulla Collins, 63, er rejst til Thyolo-distriktet i Malawi for Læger uden Grænser. Her skal hun de næste seks måneder være ansvarlig for et laboratorium, der arbejder med hiv-smittede og tuberkulosepatienter.

Malene Flanding, 37, er rejst til Murambinda i Zimbabwe for Læger uden Grænser. Malene Flanding er uddannet antropolog og skal de næste tre måneder vurdere behovet for sundhedsfremmende kommunikation.

Maibritt Heiden, 32, er rejst seks måneder til Pibor i Sydsudan for Læger uden Grænser. Her får hun ansvar for sygepleje, uddannelse af lokalt sundhedspersonale samt Læger uden Grænsers forsyning af medicin.

Bjørn Heinesen, 29, er udsendt til Etiopien for Læger uden Grænser. Bjørn Heinesen skal arbejde som logistiker på et projekt til gavn for nomadebefolkningen i regionen Afar.

Erik Heyer, 30, er udsendt til Bihar i Indien for Læger uden Grænser, hvor han skal hjælpe ofrene for de massive oversvømmelser i det nordøstlige Indien.

Kaspar Bro Larsen, 25, er udsendt til Dansk Røde Kors' regionale hovedkontor i Delhi i Indien.

Jonas Torp Ohlsen, 31, er rejst til Oromiya i Etiopien for Læger uden Grænser. Han er uddannet læge og skal behandle underernærede børn.

UDENRIGSMINISTERIET

Karina Hedemark, 31, er udsendt som fuldmægtig ved ambassaden i Kampala, Uganda.

Karsten Ankjær Jensen, 52, er udsendt som ny ambassadør ved ambassaden i Tirana, Albanien.

Lars Eskild Jensen, 52, er udsendt som seniorrådgiver ved ambassaden i Jakarta, Indonesien.

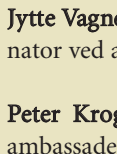
Alice Monberg, 63, er udsendt som afdelingsleder ved ambassaden i Lusaka, Zambia.

Ivan Munk Nielsen, 40, er udsendt som rådgiver ved ambassaden i Jakarta, Indonesien.

Anja Sloth Olsen, 42, er udsendt som attaché ved ambassaden i Ouagadougou, Burkina Faso.

Jytte Vagner Petersen, 55, er udsendt som programkoordinator ved ambassaden i Ouagadougou, Burkina Faso.

Peter Krogh Sørensen, 47, er udsendt som attaché ved ambassaden i Pretoria, Sydafrika.

Helle Vadmand, 54, er udsendt som seniorrådgiver ved ambassaden i Managua, Nicaragua.

Flemming West, 59, er udsendt som fuldmægtig ved ambassaden i Maputo, Mozambique.

Anne Louise Winsløv, 32, er udsendt som ny souschef ved ambassaden i Cairo, Egypten.

Wagn Winkel, 63, er udsendt som ministerråd ved ambassaden i Accra, Ghana.

Svend Wæver, 55, er udsendt som ny ambassadør ved ambassaden i Kuala Lumpur, Malaysia.

DET ER GRATIS AT ABONNERE PÅ UDVIKLING

Læs mere på www.udvikling.dk

Alt henvendelse: Schultz Distribution, Herstedvang 4, DK-2620 Albertslund
Magasinpost UMM Id-nr. 42328

MALAWI GÅR TIL ØLVALG

Stem Elefantøllen tilbage, eller hvad med en guldøl? Carlsberg trækker malawiere til stemmeurnerne i en afrikansk runde af bryggeriets velkendte ølvalg.

Tekst og foto: Jeppe Villadsen

Mon ikke det for en gangs skyld bliver et afrikansk valg helt uden stemmekøb, chikane og andre politiske fiks-fakserier?

I det mindste vil denne afstemning ikke afgøre, om endnu en afrikansk tyrann med demokratiske aspirationer skal have fem nye år ved magten. Nej, det handler alene om fremtidens udvalg af Carlsberg-øl i den lille afrikanske stat Malawi.

Der skal stemmes om Elefanter, ikke om ronkedorer.

I en ny kampagne opfordrer Carlsberg malawierne til at stemme om, hvilke øl der skal være på markedet de næste 40 år. Bryggeriet har udskrevet ølvalget i anledningen af sin Malawi-filials runde fødselsdag.

I år er det 40 år siden, Carlsberg åbnede sit første bryggeri uden for Danmark, og bryggeriet i Malawi er stadig Carlsbergs eneste i Afrika.

Kampagneformen ved at være en klassiker fra bryggerikoncernen. Herhjemme prøvede vi selv ølvalget i 1997, da bryggeriet i Valby fejrede sit 150 års jubilæum. Det var den afstemning, der gjorde Carl's Special til fast inventar på butikshylderne.

Valget står mellem tre evergreens fra bryggeriets bagkatalog: Classic, Gold og Elefantøllen.

Elefant igen-igen

At den 7,2 procent stærke Elefantøl er blandt de nominerede øl, er lidt af en overraskelse, idet Carlsberg én gang tidligere har forsøgt sig med den stærke drik på det malawiske marked.

Men da Elefantøllen blev lanceret i 1977, måtte bryggeriet trække den tilbage to år senere efter massive folkelige protester – først og fremmest fra kvinder, der klagede over, at deres mænd blev alt for fulde. Men nu over Carlsberg altså igen pelsen med den hårdtslående humledrik.

Målet med kampagnen er givetvis at øge salget, men næppe at øge markedsandelen. Med 97 pct. af alle solgte flaskeøl har Carlsberg allerede en større andel end noget andet sted i verden.

Salgchef Yotamu Saka fortæller, at bryggeriet ser frem til at interagere med kunderne.

Med vanlig flair for markedsføring inviterer Carlsberg nu malawierne til et ølvalg, der skal afgøre, hvilken øl der skal være på hylderne de næste 40 år.

– Vi håber på at blive klogere på vores kunders præferencer, og i processen får vi mulighed for at komme i dialog med dem. Det er et vidunderligt øjeblik, lyder det fra den begejstrede salgsschef til avisen *The Daily Times*.

Kampagnen kører i barer, klubber, butikker og supermarkeder over hele Malawi. Men selve afstemningen foregår på nettet, hvor der også er beskrivelser af de tre nominerede øl, som kan hjælpe tvivlrådige øldrikkere med at træffe deres valg.

Carlsberg Malawis 'senior brands manager' Reginald Njiragoma uddybede i forbindelse med lanceringen af afstemningen:

– En Classic er til, når du virkelig vil forkæle dig selv og ikke kan nøjes med mindre, Guld er til de øjeblikke, hvor du fortjener det bedste, og Elefanten er for forbrugere, der søger eventyr, forklarede han til det malawiske nyhedssite *Nation*.

Afstemningen bliver dog mødt af blandede reaktioner fra kunderne, hvis man skal tro *The Daily Times*.

– I forretning taler vi om markedsdiversitet, men det Carlsberg gør, vil gå ud over forbrugerne, fordi vi har forskelligartede præferencer. Jeg vælger måske en Elefant for dens pris og styrke, mens andre foretrækker andre øl af helt andre grunde, siger Buke Gondwe til avisen, mens han får en øl i baren Bwandro i hovedstaden Lilongwe.

Et stykke bistandshistorie

Hvorfor Carlsberg overhovedet gik ind i Malawi – der også dengang var et af verdens fattigste lande – er der flere bud på. Begge versioner involverer daværende udenrigsminister Per Hækkerup (S).

I en variant af historien forslår Per Hækkerup under et besøg i landet i 1966, at man bygger et mejeri. Lederne i Malawi slår syv kors for sig – de vil hellere have et bryggeri. Det ender med, at Hækkerup, da han er hjemme i Danmark igen, kontakter Carlsbergs direktør og får sat gang i projektplanerne.

I en anden version er det udenrigsminister

Hækkerup selv, der får idéen om at åbne et bryggeri – efter sigende i ærgrelse over ikke at kunne få andet lokalproduceret øl end grumset hjemmebryg.

I begge udgaver ender det med en aftale mellem Malawis regering, det statsejede *Malawi Development Corporation* og Carlsberg-bryggerierne, og et dansk statslån på 15 mio. kroner til at etablere *Carlsberg Malawi Brewery Limited*.

Hvad enten den ene eller den anden version er korrekt, står Carlsbergs indtog i Malawi tilbage som et eksotisk dansk erhvervseventyr og et succesfuldt stykke bistandshistorie fra udviklingsbistandens barndom.

Og malawierne, de kan – ud over arbejdspladserne både – glæde sig over verdens billigste Carlsberg-øl til omkring to kroner stykket. Og så smager de oven i købet godt!

Vinder-øllen bliver kåret i december i forbindelse med festlighederne for Carlsbergs 40-års jubilæum i Malawi.

Gad vist om der kommer krav om omvalg?

Jeppe Villadsen er Afrika-korrespondent for Kristeligt Dagblad og Special African Beer Correspondent for Udvikling.

CARLSBERG I MALAWI

Carlsberg Malawi Brewery startede med at fremstille den almindelige grønne Carlsberg-pilsner, så fulgte Special Brew, Carlsberg Brown, en Stout og en light-øl. Tidligere på året kom også en grøn Tuborg til.

Den grønne Carlsberg-pilsner er stadig den mest populære med 60-65 pct. af salget.

Bryggeriet producerer 300.000 hektoliter, dvs. ca. fire millioner flasker øl om året.

Afrika står for knap 3 pct. af koncernens samlede salg målt i volumen.